

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁם עוֹשֶׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר הַזִּהָר

הַשָּׁלֹם וְהַמְּנוּקָד
עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה

מִהַתְנָא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשַׁת בְּחֻקוֹתַי

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזִּהָר הָעוֹלָמִי"
בַּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמֹשׁ תוֹבֵב" א
חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בָּאֵב תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים בחינם בלבד

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת **"נהר שלום"** (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

בְּלִחְזוֹדָיו. וְקָלָא אֶתְעַר, יֵאוֹת הוּא לְיִחִיד לְמַהוּי
גִּבְיָה דִּיחִיד, וְלֹאֲתַעֲסָקָא יִחִיד בִּיחִיד.

וְרָזָא דְתִרְיִן דִּרְגִין אֱלִין, אֲשַׁבְּחָנָא בְּחַד קָרָא,
דְּכְתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר. וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה,
הָא עֶבֶד. יִשְׂרָאֵל הָא בֶּן. דְּכַד אֵינּוֹן כְּלָלָא חָדָא,
כְּדִין כְּתִיב אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר.

בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

פֶּרֶשֶׁת בְּחֻקְתִּי

אִם בְּחֻקְתִּי תִלְכוּ וְגו' (ויקרא כ"ו) רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח, (מיכה
ו) עַמִּי זָכַר נָא מַה יַּעֲזִי בָלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמַה
עָנָה אוֹתוֹ בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עַמִּי זָכַר נָא, זַכָּא
חוֹלְקָא דְעַמָּא דָּא, דְּמֵאֲרִיחֹן אוֹכַח לוֹן חָבִי. עַמִּי

לשון הקודש

כְּתוּב אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר.
בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פֶּרֶשֶׁת בְּחֻקְתִּי

אִם בְּחֻקְתִּי תִלְכוּ וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח,
(מיכה ו) עַמִּי זָכַר נָא מַה יַּעֲזִי בָלֶק מֶלֶךְ
מוֹאָב וּמַה עָנָה אוֹתוֹ בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר
וְגו'. עַמִּי זָכַר נָא, אֲשֶׁרִי חָלְקוֹן שֶׁל הָעַם

אוֹתוֹ בְּלָבְדוֹ. וְקוֹל מִתְעוֹרָר: רָאוּי הוּא
לְיִחִיד לְהֵיוֹת אֶצְל הַיִּחִיד וּלְהַתְעַסֵּק יִחִיד
בִּיחִיד.

וְחִסּוֹד שֶׁל שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הָאֵלּוּ מֵצֵאֵנוּ
בְּפֶסוּק אַחֵד, שֶׁכְּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי
עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר.
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה – הָרִי עֶבֶד. יִשְׂרָאֵל
– הָרִי בֶּן. שְׂפָאֲשֶׁר הֵם כְּלָל אַחֵד, אִזּוֹ

זָכַר נָא, אֵף עַל גַּב דְּאַתּוֹן סָטָאן מֵאַוֶּרְחִי, עֲמִי
אַתּוֹן, דִּלֹּא בַּעֲיִנָּא לְמַעַבְדַּ לְכוּ כְּעוֹבְדֵי יִיכוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זַבְּאָה חוֹלָקָא דַּעֲמָא, דְּמֵאַרְיִיחוּ
אָמַר לוֹן, (מִיכָה ו) עֲמִי מָה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה
הִלְאִיתִיד עָנָה בִּי. מָה יַעֲזִן בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה
מַלְיִן וְעוֹבְדִין אָמַר לְשִׁיצָאָה לְכוּ מֵעֵלְמָא, וּבְכַמָּה
חֲרָשִׁין אַתְעֵר לְקַבְּלֵי יִיכוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹן קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, זְכוֹר נָא. וְוִי דַּאֲנִן צְוֹחִין בְּכָל
יוֹמָא, וְגַעֲיִנִן וּבְכִינִן, (אִיכָה ה) זְכוֹר יִי' מָה הָיָה
לָנוּ. (תְּהִלִּים קל"ז) זְכוֹר יִי' לְבִנֵי אֲדוֹם, וְלֹא בַּעֲי
לְאַשְׁחָתָא עֵלְנָא, הוּא אָמַר לָן בְּבָעוּ זְכוֹר נָא, אֵין
נָא אֵלָא לְשׁוֹן בָּעוּתָא, וְאַנֵּן לֹא אַשְׁחָתָא בֵּיתָא,
בְּגִוּוֹנָא דָּא אַנֵּן צְוֹחִין, זְכוֹר יִי' מָה הָיָה לָנוּ, זְכוֹר

לשון הקודש

עוֹרֵר כְּגִנְדָּכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זָכַר נָא. אוּי שְׂאֲנוּ צְוֹחִים
בְּכָל יוֹם, וְגַעֲיִים וּבְכִיִּים, (אִיכָה ה) זְכוֹר ה'
מָה הָיָה לָנוּ, (תְּהִלִּים קל"ז) זְכוֹר ה' לְבִנֵי אֲדוֹם,
וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ, הוּא אָמַר לָנוּ:
בְּבִקְשָׁה זָכַר נָא. אֵין נָא אֵלָא לְשׁוֹן
בְּקִשָּׁה, וְאַנּוּ לֹא הַשְׁגַּחְנוּ בּוֹ. כְּמוֹ כֵּן אַנּוּ
צְוֹחִים: זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ, זְכוֹר ה' לְבִנֵי

הַזֶּה שֶׁרְבוּנָם מוֹכִיחַ אוֹתָם כֶּה. עֲמִי
זָכַר נָא, אֵף עַל גַּב שְׂאֲתָם סוּטִים
מִדְּרָבִי - עֲמִי אַתֶּם, שְׂאִינִי רוּצָה
לַעֲשׂוֹת לָכֶם כְּמַעֲשֵׂיכֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הָעָם
שֶׁרְבוּנָם אוֹמַר לָהֶם: עֲמִי מָה עָשִׂיתִי לָךְ
וּמָה הִלְאִיתִיד עָנָה בִּי. מָה יַעֲזִן בָּלָק מֶלֶךְ
מוֹאָב. בְּכַמָּה דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים אָמַר
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם, וּבְכַמָּה כְּשָׁפִים

יִי' לְבָנֵי אָדָם, (תהלים עד) זָכוֹר עֲדַתְךָ קִנִּיתָ קָדָם, (תהלים קו) זָכְרָנִי יִי' בְּרָצוֹן עֲמֶךָ, וְלֹא בָעֵי לְאַשְׁגָּחָה עָלָן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדָאֵי קֳדָשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲשַׁנַּח עָלָן תְּדִיר, וְדָכִיר לָן, אִי לָאו דְּאִיהוּ אֲשַׁנַּח בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, וְדָכִיר לָן, לֹא יְקוּמוּן חַד יוֹמָא בְּגָלוּתָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְגו'. (דף ק"ב ע"ב) קֳדָשָׁא בְּרִידָה הוּא לֹא עָבִיד לָן בְּעוֹבְדָנָא.

תָּא חַזִּי, בְּלֹק חֲפִים חֲזָה, וְרַב חֲרָשִׁין בְּעוֹבְדֵי יָדוּי, יִתִּיר מִן בְּלָעָם. וְהָכִי אֲוִלִּיפְנָא כָּל מַה דְּבָעֵי בַר נָשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּפוֹלְחָנָא דְּקוֹדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, בָּעֵי לְאַתְעָרָא בְּעוֹבְדָא לְתַתָּא. דְּבְעוֹבְדָא דְּלְתַתָּא, אֲתַעַר עוֹבְדָא לְעִילָא, וְעוֹבְדָא דָּא בָּעֵי בְּקוֹדְשָׁהּ, וְהָא אֲוִקְמוּתָהּ. וּבְאַתֵּר דְּלִית עוֹבְדָא, אִית מְלָה,

לשון הקודש

אינו עושה לנו כמעשינו.
בֹּא רֵאה, בְּלֹק חֲכָם הִנֵּה, וְגִדּוּל הַמִּכְשָׁפִים כְּמַעֲשֵׂי יָדָיו יוֹתֵר מִבְּלָעָם. וְכֵן לְמַדְנֹה, כָּל מַה שְּׂרוּצָה בִּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעִבּוּדַת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, צָרִיד לְעוֹרֵר בְּמַעֲשֵׂה לְמַטָּה. שְׂבַמְעָשָׁה שְׂלֻמְמָטָה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה, וְהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה צָרִיד בְּקֳדָשָׁהּ, וְהָרִי פְּרֻשָׁהּ. וּבְמִקּוֹם שְׂאִין מַעֲשָׂה, יֵשׁ דְּבוּר.

אָדָם, (שם עד) זָכוֹר עֲדַתְךָ קִנִּיתָ קָדָם, (שם קו) זָכְרָנִי ה' בְּרָצוֹן עֲמֶךָ, וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדָאֵי שְׂהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ תָּמִיד וְזוֹכֵר אוֹתָנּוּ, שְׂאֵם הוּא לֹא יִשְׁגִּיחַ עַל יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֵר אוֹתָם, לֹא יַעֲמְדוּ יוֹם אֶחָד בְּגָלוּת. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲוִיבָהֶם וְגו'. הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא

וּבְמִלָּה דְּפּוּמָא, תִּלְיָא עוּבְדָּא, לְאַתְעָרָא לְעִילָא.
בְּמָה דְּבַעֲיָנָן לְאַתְעָרָא קְדָשָׁה עֲלָאָה, בְּעוּבְדָּא
וּבְמִלָּה. הָכִי נָמִי אֵינּוֹן דְּאַתְיִין מִסְטָרָא
דְּמִסְתָּבוּתָא, בְּעִיָּין לְאַתְעָרָא סְטָרָא דְלַהוֹן, בְּעוּבְדָּא
וּבְמִלָּה דְּפּוּמָא.

וְאַף עַל גַּב דְּבִלְעָם חֲרָשָׁא הָוָה רַב מִכָּל חֲרָשִׁין
דְּעָלְמָא, חֲרָשָׁא עֲלָאָה מִנִּיהּ הָוָה בָּלָק.
בְּקָסָם הָוָה בָּלָק רַב מִכָּל חֲכִימִין. וּבִלְעָם
בְּנַחֲשׁ (וְהָא אִוְקְמוּהּ). קָסָם וְנַחֲשׁ תִּרִין דִּרְגִין אֵינּוֹן,
קָסָם תִּלְיָא בְּעוּבְדָּא. נַחֲשׁ לָא תִלְיָא בְּעוּבְדָּא
אַלָּא בְּאַסְתָּכְלוּתָא, וּבְמִלָּה דְּפּוּמָא. וּבְדִין מִתְעָרִין
עַל־יְהוּ רֹחָא מִסְתָּבָא, לְאַתְלַבֵּשׂא בְּהוּ, וְעֵבִיד
מָה דְּעֵבִיד.

וַיִּשְׂרָאֵל קִדְיָשִׁין לָאוּ הָכִי, אַלָּא בְּלָהוּ קִדְיָשִׁין,
וְכָל עוּבְדֵי־יְהוּ לְאַתְעָרָא עַל־יְהוּ רֹחָא

לשון הקודש

הַחֲכָמִים, וּבִלְעָם בְּנַחֲשׁ (וְהָרִי פְּרֻשָׁה). קָסָם
וְנַחֲשׁ שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן. קָסָם תִּלְיָא
בְּמַעֲשָׂה, נַחֲשׁ לָא תִלְיָא בְּמַעֲשָׂה, אַלָּא
בְּהַסְתָּכְלוּת וּבְדַבּוּר הַפָּה, וְאִזּוּ מְעוּרָרִים
עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה לְהַתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְעוֹשָׂה
מָה שְׁעוֹשָׂה.

וַיִּשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים לֹא כָךְ, אַלָּא כָּלֵם
קְדוּשִׁים, וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם

וּבְדַבּוּר הַפָּה תִּלְיָא הַמַּעֲשָׂה, לְעוֹרֵר
לְמַעַלָּה. כְּמוֹ שְׁצָרִיכִים לְעוֹרֵר קְדָשָׁה
עַל־זוֹנָה בְּמַעֲשָׂה וּבְדַבּוּר, כֵּךְ גַּם אוֹתָם
שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה צָרִיכִים לְעוֹרֵר אֶת
הַצַּד שְׁלָחֶם בְּמַעֲשָׂה וּבְדַבּוּר הַפָּה.

וְאַף עַל גַּב שֶׁבִלְעָם הָיָה הַגָּדוֹל מִכָּל
מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָם – מְכַשֵּׁף עַלְיוֹן מִמֶּנּוּ הָיָה
בָּלָק. בְּקָסָם הָיָה בָּלָק גָּדוֹל מִכָּל

קְדִישָׁא. בְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ
רוּחַ מְמָרוּם. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר כג) כִּי לֹא נִחַשׁ
בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא אֵינוֹן בְּסִטְרָא
דְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה אֲחִידָן. וְעוֹבְדֵי יְהוּ בְּקְדוּשָׁה אֲתוּ,
וְקְדוּשָׁה מִתַּעֲרִי עָלֵיהוּ וּמִתְלַבֶּשֶׁן בָּהּ.

וְתָא חֲזִי, בְּקָסָם הָוָה בָּלָק רַב מִכָּל חֲכִימִין,
וּבְלָעָם בְּנִחַשׁ. וְעַל דָּא בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָא בָּלָק
לְאַתְחַבְּרָא עֲמִיה, מַה כְּתִיב (במדבר כב) וַיֵּלְכוּ וַיִּקְנִי
מוֹאָב וַיִּקְנִי מִדִּין וּקְסָמִים בְּיָדָם. (ובלעם עוֹבְדֵי בְּנִחַשׁ) וְתָא
חֲזִי, בְּמִלָּה דְּפוּמָא הָוָה בְּלָעָם רַב מִכָּל חֲרָשִׁין
דְּעֵלְמָא, וּבְאַסְתְּכִלוּתָא דְּחֵהוּא נִחַשׁ, הָוָה יָדַע
לְבוֹנוֹנָא שַׁעֲתָא. וְעַל דָּא בַּעָא בָּלָק לְאַשְׁלֵמָא
מִלָּה (ס"א כ"א) קָסָם וְנִחַשׁ.

לשון הקודש

הַחֲכָמִים, וּבְלָעָם בְּנִחַשׁ. וְעַל זֶה, בְּשַׁעֲתָא
שְׂרָצָה בָּלָק לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ, מַה כְּתוּב?
(שם כב) וַיֵּלְכוּ וַיִּקְנִי מוֹאָב וַיִּקְנִי מִדִּין וּקְסָמִים
בְּיָדָם. (ובלעם מַעֲשֵׂיו בְּנִחַשׁ) בָּא רָאָה, בְּדַבּוּר
הַפֶּה הָיָה בְּלָעָם גְּדוֹל מִכָּל הַמְּכַשְּׁפִים
שֶׁל הָעוֹלָם, וּבְהַסְתְּכִלוּת אוֹתוֹ נִחַשׁ הָיָה
יודֵעַ לְכוֹן אֶת הַשַּׁעֲתָא, וְעַל זֶה רָצָה בָּלָק
לְהַשְׁלִים דְּבַר (הכל) קָסָם וְנִחַשׁ.

רוּחַ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) עַד
יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מְמָרוּם. וְעַל זֶה כְּתוּב,
(במדבר כג) כִּי לֹא נִחַשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם
בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁחֲרִי הֵם אֲחוּזִים בְּצַד
הַקְדָּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה. וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּקְדָשָׁה
בָּאִים, וְקְדָשָׁה מִתַּעֲרֶרֶת עֲלֵיהֶם
וּמִתְלַבָּשִׁים בָּהּ.
וּבָא רָאָה, בְּקָסָם הָיָה בָּלָק גְּדוֹל מִכָּל

אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא, רָשָׁע, הָא קִדְמוּד
 בְּנִי. עוֹבְדָא אִית בְּגוּיִיהוּ, דְּכָל סְטָרִין
 בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין וְחֲרָשִׁין דְּעֵלְמָא לָא יִכְלִין
 לְקַרְבָּא בְּחֲדִיִּיהוּ, דְּכִלְהוּ עֲרָקִין מִקְמִיָּה. וּמֵאִי
 אִיִּהוּ. אֵהֶל מוֹעֵד, וּמֵאִי קִדְשָׁא, וְשְׁמוּשֵׁי מִקְדָּשָׁא,
 וְקִטְרֵת בּוֹסְמִין, דְּקָא מְבַטֵּל כָּל רִתְחָא וְרוּגְזָא
 דְּעֵלְמָא, דְּלֵעִילָא וְתִתָּא, וְעֵלְזוּן וְקִרְבָּנִין בְּכָל יוֹמָא,
 וְתִרֵי מִזְבְּחֹת, לְמַעַבְד עוֹבְדָא מִזְבְּחֹת, וְשִׁלְחֹן
 וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַבִּיּוֹר וְאֵת כֶּנּוֹ, וְכִמְה שְׁמוּשֵׁין
 לְעוֹבְדָא, לְמִלָּה דְּפּוּמָא, הָאֲרֹן וְתִרֵי לוֹחֵיִיא
 דְּאוּרִיִּיתָא, וְאַהֲרֹן לְכַפֵּרָא עַל עַמָּא בְּצִלּוֹתָא בְּכָל
 יוֹמָא. בֵּינָן דְּאַשְׁנַת הַהוּא רָשָׁע בְּהֵאִי, אָמַר כִּי לָא
 נִחַש בִּיעֶקֶב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי טַעְמָא. יִי
 אֱלֹהֵיו עֲמֹ וְתִרְוַעַת מְלֹךְ בּוֹ.

לשון הקודש

מַעֲשֶׂה מִזְבְּחֹת, וְשִׁלְחֹן וְלֶחֶם הַפָּנִים,
 וְאֵת הַבִּיּוֹר וְאֵת כֶּנּוֹ, וְכִמְה שְׁמוּשֵׁים
 לְמַעֲשֶׂה, לְדְבוּר הַפֶּה, הָאֲרֹן וּשְׁנֵי לוֹחֹת
 הַתּוֹרָה, וְאַהֲרֹן לְכַפֵּר עַל הָעָם בַּתְּפִלָּה
 בְּכָל יוֹם. בֵּינָן שְׁתֵּי שְׁנֵי אוֹתוֹ רָשָׁע בְּזָה,
 אָמַר כִּי לָא נִחַש בִּיעֶקֶב וְלֹא קָסַם
 בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? ה' אֱלֹהֵיו עֲמֹ
 וְתִרְוַעַת מְלֹךְ בּוֹ.

אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע, תִּרֵי
 קִדְמוּד בְּנִי. מַעֲשֶׂה יֵשׁ בְּתוֹכָם שְׁכָל
 הַצְדָּדִים הָרָעִים וְהַמִּינִים הָרָעִים וְכִשְׁפֵי
 הָעוֹלָם לָא יִכְוִלִים לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם,
 שְׁכָלָם בּוֹרְחִים מִלְּפָנָיו. וּמָהוּ? אֵהֶל
 מוֹעֵד, וּבְגָדֵי קִדְשׁ, וְשְׁמוּשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ,
 וְקִטְרֵת הַבִּשְׁמִים, שְׁמִבְטָלֵת כָּל רִתְחָה
 וְרִגְזָא שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה, וְעוֹלּוֹת
 וְקִרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם, וּשְׁנֵי מִזְבְּחֹת, לַעֲשׂוֹת

וְעַל דָּא עָמִי זָכַר נָא, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הָוּ דְּכִירִין
 תְּהוּא זְמַנָּא דְּאַתְחֲבָרוּ בָּלָק וּבִלְעָם לְשִׁיצָאָה
 לְכוּ, וְלֹא יָכִילוּ, דְּאַנָּא אֲחִידְנָא בְּכוּ, כְּאַבָּא דְּאַחִיד
 בְּבִרְיָהּ, וְלֹא שָׁבִיק לִיהּ בִּידָא דְּאַחֲרָא. מִן הַשְּׂטִים
 וְעַד הַגְּלָגֶל, מָאִי דָּא לְקַבִּיל דָּא. אֵלֹא אָמַר קִדְשָׁא
 בְּרִידָא הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הָוּ דְּכִירִין כָּל
 זְמַנָּא דְּתַהוּתוֹן אֲחִידוֹן בִּי, וְלֹא יָכִיל תְּהוּא רָשָׁע
 בְּחֻרְשׁוֹי וְקִסְמוֹי לְשִׁלְטָאָה עָלֵיכּוֹ. כִּיּוֹן דְּשִׁבְקָתוֹן
 יִדְיִיכּוֹ לְאַחֲרָא בִי, וְתַהוּתוֹן בְּשְׂטִים, מַה כְּתִיב. (במדבר
 כה) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן. בַּגְּלָגֶל, כְּמַה
 דְּאַתָּא אָמַר (הושע יב) בַּגְּלָגֶל שׁוֹרִים זִבְחוּ, וּכְדִין שְׁלִיטוֹ
 בְּכוּ שְׁנַאיִכוֹן.

וְכָל דָּא אֲמַאי. לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יִי' כָּל אִינוֹן
 צְדָקוֹת, דְּעַבְדְּנָא לְכוּ, בְּזְמַנָּא דְּאַתוֹן אֲחִידוֹן
 בִּי, וְלֹא שְׁבִיקְנָא מְלָחָה דְּעֵלְמָא לְשִׁלְטָאָה בְּכוּ,

לשון הקודש

יכל אותו רשע בכשפיו וקסמיו לשלם
 עליכם. כיון שעזבתם את ידיכם מלאחזו
 בי והייתם בשטים, מה כתוב? ויאכל
 העם וישתחוו לאלהיהן. בגלגל, כמו
 שנאמר (הושע יב) בגלגל שורים זבחו, ואז
 שלטו בכם שונאיכם.

וְכָל זֶה לְמַה? לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'. כָּל
 אֲתוֹן צְדָקוֹת שְׁעִשִּׁיתִי לָכֶם בְּזִמְן שְׂאֲתֶם

וְעַל זֶה עָמִי זָכַר נָא, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, זָכְרוּ
 אֲתוֹן זְמַן שֶׁתְּחַבְּרוּ בָּלָק וּבִלְעָם
 לְהַשְׁמִידְכֶם וְלֹא יָכִלוּ, שְׁאֲנִי אֲחִזְתִּי בְּכֶם
 כְּמוֹ אֵב שְׂאוֹחֵז אֶת בְּנוֹ וְלֹא מִשְׁאִיר
 אֲתוֹן בִּיד אַחֵר. מִן הַשְּׂטִים עַד הַגְּלָגֶל,
 מַה זֶה לַעֲמֵת זֶה? אֵלֹא אָמַר הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ
 זוֹכְרִים כָּל זְמַן שֶׁהֵייתֶם אֲחוּזִים בִּי, וְלֹא

וְרוּגְזָא דְלַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְזִינִין בִּישִׁין, לֹא יִבְלִין
לְקַרְבָּא בְּכוּ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי אֲתֶכֶם
דְּבַר בְּאֶשֶׁר יִדְבֵּר יי' אֵלַי. תָּא חַוִּי,
בְּשַׁעְתָּא דְעָאֵל שְׁמַשָּׁא, וְתַרְעִין בְּלָחוּ אִסְתִּימוּ,
וְעָאֵל לִילִיָּא וְאֶתְחַשְׁדָּ, בְּמָה חֲבִילִי שָׂרָא
מִשְׁלִישְׁלִיהוֹן, וְאֶזְלִין וְשָׂטָאן בְּעֵלְמָא, וּבְמָה רַבְרָבִי
מִמֶּנּוּ עָלִיחוּ דְּמִדְבְּרִי לָחוּ. וְאִית מִמֶּנָּא רַבְרָבָא
עַל כֹּלָּא מִסְטָרָא דְשְׁמַאֲלָא וְהָהוּא רָשַׁע הָוָה שְׂבִיחַ
לְגַבִּי הָהוּא מִמֶּנָּא עֲלָאָה מִכֹּלָּא בְּחֶרֶשׁוּי. וְהוּא הָוָה
אָמַר בְּחֶרֶשׁוּי בְּלִילִיָּא, בְּזִמְנָא דְאִיחוּ שְׁלֵטָא בְּכָל
סִיעָתָא דִּילִיָּה, וְהוּא הָוָה אָתִי לְאַשְׁתַּכָּחָא גִבִּיָּה,
וְאוֹדַע לִיָּה מַה דְאִיחוּ בְּעִי.

בְּגִוּוֹנָא (דף קו"ג ע"א) דָּא (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבֶן

לשון הקודש

בְּעוֹלָם, וּבְמָה מִמֶּנּוּ גְדוּלִים עָלֵיהֶם
שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וַיֵּשׁ מִמֶּנָּה גְדוּל עַל
הַכֹּל מִצַּד הַשְּׁמָאֵל, וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה מִצּוּי
אֶצֶל אוֹתוֹ הַמִּמֶּנָּה הָעֲלִיזוֹן מִהַכֹּל
בְּכִשְׁפִּי. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכִשְׁפִּי
בְּלִילָה, בְּזִמְנָן שְׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ,
וְהוּא הָיָה בָּא לְהַמְצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ
מַה שְׁהוּא רוֹצֵה.

בְּגִוּוֹן וְהוּא, (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבֶן

אֲחוּזִים בִּי, וְלֹא הִשְׁאֲרִיתִי דְבַר בְּעוֹלָם
לְשֵׁלֵט בָּכֶם, וְהִרְגִּנוּ שְׁלֹמֶעֱלָה וּלְמִטָּה
וְהַמִּינִים הָרַעִים לֹא יִכּוּלִים לְקַרֵּב לָכֶם.
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי
אֲתֶכֶם דְּבַר בְּאֶשֶׁר יִדְבֵּר ה' אֵלַי. בֹּא
רְאֵה, בְּשַׁעְתָּה שְׁנַכְנֶנִּים הַשְּׁמַשׁ, וְכָל
הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנַכְנֶנִּים הַלֵּילָה
וּמַחֲשִׁידָה, בְּמָה קְבוּצוֹת מִתְרִים
מִשְׁלִישְׁלוֹתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמִשׁוּטְטִים

הָאֲרָמִי, הֵהוּא דְשָׁכִיחַ גִּבְיָהּ. (בראשית כ) וַיָּבֹא אֱלֹהִים
 אֶל אַבְימֶלֶךְ, בְּלִהוּ כְגֻזְזָא דָא. בְּכָל אֲתֵר אֶקְרוֹן
 לִיה בְּאִינוֹן חֲרָשִׁין, וְעַל דָּא הָוָה שָׁכִיחַ בְּלִילִיָא יִתִּיר
 מִבִּימָמָא. וְהָא אוֹקְמוּהָ. וְכָל הֵנִי חֲרָשִׁין וְחִכְיָמִין הָווּ
 לְאַבְימֶלֶךְ, דְּכָתִיב, (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְימֶלֶךְ מִלְּךְ
 פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. כְּתִיב הָכָא בְּעַד הַחֲלוֹן,
 וְכָתִיב הָתָם (שופטים ה) בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיבֵב אִם
 סִיסְרָא. לָכֵן הָא אוֹקְמוּהָ, בְּלָעָם בְּדִין.

וְעַל דָּא בְּכָלֵהוּ כְּתִיב אֱלֹהִים, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל
 בְּלָעָם, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָכָן, וַיָּבֹא אֱלֹהִים
 אֶל אַבְימֶלֶךְ, הוּא אֲתָא לְגַבְיָהּ, וְלֹא אִינוֹן לְגַבְיָהּ,
 דִּהָא לִית לָהּ אֲתֵר זְמִין. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב
 אֱלֹהִים. אֵלָא, שָׂמָא דָּא אֲשַׁתְתַּף בְּכָלָא, וְאִפִּילוּ
 עֲבוּדָה זָרָה נָמִי אֱלֹהִים אֶקְרִי, אֱלֹהִים אֲחֵרִים,

לשון הקודש

לָכֵן הָרִי פִּרְשׁוּהָ, בְּלָעָם כְּמוֹ זֶה.
 וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָלֵם אֱלֹהִים; וַיָּבֹא
 אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם, וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָכָן,
 וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְימֶלֶךְ. הוּא כָּא
 אֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הֵם אֱלֹהֵי, שְׁחֲרִי אֵין לָהֶם
 מְקוֹם זְמִין. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב
 אֱלֹהִים! אֵלָא שְׁהֶשֶׁם הָוָה מִשְׁתַּתַּף בְּכָל,
 וְאִפִּילוּ עֲבוּדָה זָרָה גַם נִקְרְאוּת אֱלֹהִים,
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּבְכָלֵל שֶׁל אֱלֹהִים

הָאֲרָמִי, אוֹתוֹ שְׁמַצוּי אֲעָלוּ. (שם כ) וַיָּבֹא
 אֱלֹהִים אֶל אַבְימֶלֶךְ, כָּלֵם כְּגֻזְזָא זֶה. בְּכָל
 מְקוֹם קוֹרְאִים לוֹ בְּאוֹתָם כְּשָׁפִים, וְעַל זֶה
 הָיָה מַצוּי בְּלִילָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּיוֹם, וְהָרִי
 פִּרְשׁוּהָ. וְכָל הַמְכַשְּׁפִים וְהַחֲכָמִים הָאֵלּוּ
 הָיוּ לְאַבְימֶלֶךְ, שְׁכָתוּב (שם כו) וַיִּשְׁקֶף
 אַבְימֶלֶךְ מִלְּךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן.
 כְּתוּב כָּאֵן בְּעַד הַחֲלוֹן, וְכְתוּב שָׁם, (שופטים
 ה) בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיבֵב אִם סִיסְרָא.

וּבְכָל־לֵא דְאֱלֹהִים אַחֲרִים אֵלִין מִמֶּנּוּ, וּבְכָל־לֵא דָא
 הוּו, וּבְגִין כִּךְ אֶקְרִי הָכִי. וְהָהוּא רָשַׁע הָזֶה אָמַר
 בְּחֻרְשׁוֹי וְקָרִי לִיה, וְאֲתִי לְגַבִּיּה. וּבְגִין כִּךְ
 כְּתִיב (במדבר כב) לִינוּ פֶה הַלִּילָה וְהַשִּׁיבוֹתִי אֶתְכֶם
 דְּבַר כַּאֲשֶׁר יִדְבֹּר יי' אֵלַי. הָהוּא רָשַׁע קָא מְשַׁבַּח
 גְּרַמִּיּה, דְּהָא לָא כְּתִיב בֵּיה, אֶלָּא וַיָּבֹא אֱלֹהִים.

דְּבַר אַחַר כַּאֲשֶׁר יִדְבֹּר יי' אֵלַי, עַל יְדֵי דְהָהוּא
 שְׁלִיחָא דְסִטְרָא אַחְרָא. וְאִי תִימָא הָא
 בִּימָמָא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיּה. (ס"א כד הוּו לְגַבִּיּה בְּלֻק אֶלָּא) אֶלָּא
 וְדָאִי בְּנַחֲשׁ אֲסַתְּכְלוּתָא הָזֶה בֵּיה, וּבְחֻרְשׁוֹ וּמִנָּא
 הָזֶה מִסְתַּכֵּל לְבִזְיוֹנָא שְׁעֵתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְלֹא
 הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאָת נְחָשִׁים. וַיֵּרָא בְּלָעָם כִּי
 טוֹב בְּעֵינֵי יי' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְהָהוּא יוֹמָא
 אֲסַתְּכֵל לְבִזְיוֹנָא שְׁעֵתָא, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח כְּשֶׁאֵר יוֹמִי,
 וּבְדִין חָמָא דְהָא רוֹגְזָא רַבָּא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֵלְמָא,

לשון הקודש

אותו שלית של הצד האחר. ואם תאמר,
 הרי ביום נמצא אצלו (בשהיה אצל בלק. אלא) –
 אלא ודאי בנחש ההתבוננות היתה בו,
 ובאותו זמן היה מסתכל לכונן את השערה.
 והו שכתוב ולא הלך בפעם בפעם
 לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב
 בעיני ה' לברך את ישראל. אלא שאותו
 יום הסתכל לכונן את השערה, ולא נמצא

אחרים אלה ממנים, ובכלל זה היו, ולכן
 נקרא כך. ואותו רשע היה אומר
 בכשפיו וקורא לו, ובא אליו. ומשום כך
 כתוב, לינו פה הלילה והשבתי אתכם
 דבר כאשר ידבר ה' אלי. אותו רשע
 משבח את עצמו, שהרי לא כתוב בו,
 אלא ויבא אלהים.

דבר אחר כאשר ידבר ה' אלי – על ידי

בְּדִין יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יי' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל.
בְּהֵחָוָא זְמָנָא שָׁבִיב גְּרָמִיָּה מִכָּל נְחָשִׁים דְּעָלְמָא,
וְלֹא אֶסְתַּבֵּל בָּהּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְלֹא הִלֵּךְ
כַּפֶּעַם בַּפֶּעַם לִקְרֹאת נְחָשִׁים.

תָּא חַוִּי, בְּהֵחָיָא שַׁעְתָּא דְרִתְחָא אֲשַׁתְּכַח, בְּדִין
שְׂמָאֵלָא אֲתַעֵר, וַחֲוָה יָדַע הָהוּא רָשַׁע אֲתַר,
לֹא־חָדָא בְּסִטְרָא שְׂמָאֵלָא, לְמִילֵּט. וְאֶסְתַּבֵּל בְּהֵחָוָא
זְמָנָא, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח. בְּדִין מַה כָּתִיב, (במדבר כג) מַה
אֶקְוֶה לֹא קִבָּה אֵל וּמַה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יי'. וּבְגִין
כֵּךְ, (מיכה ו) עָמִי זָכַר נָא מַה יָּעִץ בָּלָק וְגו'. וּמַה עָנָה
אוֹתוֹ בַּלָּעַם בֶּן בְּעוֹר (בְּגִין כֵּךְ) וַכָּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
וַכָּאֵה חוֹלְקֵיהוֹן בְּעָלְמָא דִּין וּבְעָלְמָא דְאַתִּי. (דְּמֵאֲרִיהוֹן
אוֹכֵחַ לֹזֶן הַכִּי).

אִם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ. (ויקרא כ"ו) אִם בְּחֻקֵּי, דָּא אֲתַר
דְּגִזְרִין דְּאוֹרֵייתָא תִלְיִין בְּהֵחָוָא אֲתַר, כְּמַה

לשון הקודש

וְהַתְּבוּנָה בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן, וְלֹא מֵצֵא. וְאִזּוּ מַה
כָּתוּב? (במדבר כג) מַה אֶקְבֵּה לֹא קִבָּה אֵל וּמַה
אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה'. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ, (מיכה ו) עָמִי
זָכַר נָא מַה יָּעִץ בָּלָק וְגו' וּמַה עָנָה אוֹתוֹ
בַּלָּעַם בֶּן בְּעוֹר. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁרֵי
חִלְקֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (שרבונום

חוֹכֵחַ לָהֶם כֵּךְ).

אִם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ. אִם בְּחֻקֵּי – זֶה
מְקוֹם שְׁגוּרוֹת הַתּוֹרָה תְּלוּיוֹת בְּאוֹתוֹ

כְּשֶׁאֵר הַיָּמִים, וְאִזּוּ רָאָה שְׂאִין רְגֵז גָּדוֹל
נִמְצָא בְּעוֹלָם, אִזּוּ יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה'
לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָעֲזִיב אֶת
עַצְמוֹ מִכָּל הַנְּחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא
הִסְתַּבֵּל בָּהֶם. וְהוּא שְׂכָתוֹב וְלֹא הִלֵּךְ
כַּפֶּעַם בַּפֶּעַם לִקְרֹאת נְחָשִׁים.

בְּאֵר רָאָה, בְּאוֹתָהּ שַׁעָה שְׁהֲרָגוּ נִמְצָא, אִזּוּ
הַשְּׂמָאֵל מִתְעוֹרֵר, וְהִיָּה יוֹדַע אוֹתוֹ הָרָשָׁע
אֶת הַמְּקוֹם לְאַחֲזוֹ בְּצַד הַשְּׂמָאֵל לְקַלֵּל.

דַּאתְּ אָמַר ^(ויקרא יח) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ. חוֹק הוּא
 דְּאֶקְרִי הָכִי, וְגִזְרֵינִי דְּאוֹרִייתָא בָּהּ אֶתְפְּלִילָן. ^(ויקרא כה)
 וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ. מִשְׁפָּטִי, דָּא הוּא אֲתֵר
 אַחֲרָא עֲלָאָה, דִּתְהִיא חֻקָּה אַחֲדַת בֵּיהּ, וּמִתְחַבְּרָן
 דָּא בְּדָא דְעִילָאִי וְתַתָּאִי. וְכָל פְּקוּדֵי אוֹרִייתָא, וְכָל
 גִּזְרֵי אוֹרִייתָא, וְכָל קְדוּשֵׁי אוֹרִייתָא, בְּהִנֵּי אַחֲדָן.
 בְּגִין דִּתְהִי תוֹרָה שְׂבֻכְתָּב, וְהִיא תוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה.

וְעַל דָּא אִם בְּחֻקֵּי, כָּל אֵינֹון גִּזְרֵינִי וְדִינֵי
 וְעוֹנָשֵׁין וּפְקוּדֵין, דְּאֵינֹון בְּהִיּוּ אֲתֵר
 דְּאֶקְרִי תוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה, חֻקָּה. וְאֶת מִשְׁפָּטִי
 תִּשְׁמְרוּ, בְּהִיּוּ אֲתֵר דְּאֶקְרִי תוֹרָה שְׂבֻכְתָּב, כְּמָה
 דַּאתְּ אָמַר ^(תהלים פא) מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְדָא אַחִיד
 בְּדָא וְדָא בְּדָא, וְכֹלָא חֵד. וְדָא הוּא כְּלָלָא דְשִׁמְא
 קְדִישָׁא וּמֵאן דְּאֵעֵבֵר עַל פְּתֻגְמֵי אוֹרִייתָא, כְּאֵלוֹ

לשון הקודש

שְׂבֻכְתָּב, וְזוֹ תוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה.
 וְעַל זֶה אִם בְּחֻקֵּי. כָּל אוֹתָם גִּזְרוֹת
 וְדִינִים וְעוֹנָשִׁים וּמִצְוֹת, שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ
 מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא תוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה – חֻקָּה.
 וְאֶת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא תוֹרָה שְׂבֻכְתָּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְזֶה אַחֲזוּ בְּזֶה וְזֶה
 בְּזֶה, וְהֵבֵל אַחֵד. וְזֶה כְּלָל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ.

מְקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ^(ויקרא יט) אֶת חֻקֵּי
 תִּשְׁמְרוּ. חֻק הוּא שֶׁנִּקְרָא כֵּךְ, וּגְזֻרוֹת
 הַתוֹרָה בּוֹ נִכְלָלוֹת. ^(שם כה) וְאֶת מִשְׁפָּטֵי
 תִּשְׁמְרוּ. מִשְׁפָּטִי – זֶהוּ מְקוֹם אַחֵר עֲלִיוֹן
 שְׂאוֹתָהּ חֻקָּה אַחֲזוּהָ בּוֹ, וּמִתְחַבְּרִים זֶה
 בְּזֶה, שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים, וְכָל מִצְוֹת
 הַתוֹרָה, וְכָל גִּזְרוֹת הַתוֹרָה, וְכָל קְדוּשֹׁת
 הַתוֹרָה בְּזֶה אַחֲזוּיָם, מִשּׁוּם שֶׁזוֹ תוֹרָה

פָּנִים שָׂמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּחַק וּמִשְׁפָּט שָׂמָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוִי. וְעַל דָּא, אִם בְּחֻקֵּי
תִּלְכוּ: דָּא תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה. וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ:
דָּא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. וְדָא הוּא כָּלְלָא דְשָׂמָא קַדִּישָׁא.

וְעֲשִׂיתֶם אוֹתָם. מָאי וְעֲשִׂיתֶם אוֹתָם, בִּיּוֹן דְּאָמַר
תִּלְכוּ וְתִשְׁמְרוּ, אִמָּאי וְעֲשִׂיתֶם. אֶלָּא,
מָאן דְּעָבִיד פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא וְאָזִיל בְּאוֹרְחוֹי,
בְּבִיכּוּל כְּאֵלוּ עָבִיד לִיה לְעִילָא. אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, כְּאֵלוּ עֲשָׂאֲנִי, וְאוֹקְמוּהָ. וְעַל דָּא וְעֲשִׂיתֶם
אוֹתָם. וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם כְּתִיב וְדָאִי, וְהוֹאִיל וּמִתְעַרֵּי
עָלֵיכוּ לְאַתְחַבְּרָא דָּא בְּדָא, לְאַשְׁתַּכַּחא שָׂמָא
קַדִּישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְדָאִי.

בְּגִוּוֹנָא דָּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (שמואל ב ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד
שֵׁם, וְכִי דָוִד עָבַד לִיה. אֶלָּא בְּגִין דְּאָזִיל

לשון הקודש

וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֶּיהָ, בְּבִיכּוּל כְּאֵלוּ עָשָׂה אוֹתוֹ
לְמַעְלָה. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּאֵלוּ
עֲשָׂאֲנִי, וּפְרָשׁוּתָהּ. וְעַל זֶה וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם.
וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם כְּתוּב וְדָאִי, וְהוֹאִיל
וּמִתְעַרְרִים עָלֵיכֶם לְהִתְחַבֵּר זֶה בְּזֶה,
שְׂמִימָצָא הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרָאוּי, וְעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְדָאִי.

כְּמוֹ זֶה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (שמואל-ב ח) וַיַּעַשׂ
דָּוִד שֵׁם, וְכִי דָוִד עָשָׂה אוֹתוֹ? אֶלָּא מִשּׁוּם

וּמִי שְׁעוּבָר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כְּאֵלוּ פָּנִם
אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, מִשּׁוּם שְׂחַק וּמִשְׁפָּט
זֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה,
אִם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ – זֶה תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה.
וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ – זֶה תוֹרָה שְׂבַכְתָּב,
וְזֶהוּ כָּלֵל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ.

וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם. מָה זֶה וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם?
בִּיּוֹן שְׂאֵמַר תִּלְכוּ וְתִשְׁמְרוּ, לְמָה
וְעֲשִׂיתֶם? אֶלָּא מִי שְׁעוּשָׁה מִצְוֹת הַתּוֹרָה

בְּאַרְחֵי דְאֻרֵּייתָא, וְעֶבֶיד פְּקוּדֵי אֻרֵּייתָא, וְאַנְהִיג
מַלְכוּתָא בְּדָקָא יָאוּת, בְּבִיכּוּל, עֲשֵׂה שֵׁם לְעִילָא.
וְלֹא הָוָה מַלְכָּא בְּעֵלְמָא דְזוּכָּה (דף קי"ג ע"ב) לְהֵאֵי כְדוּד,
דְּהָוָה קָם בְּפִלְגוּת לִילִיָּא, וְהָוָה מְשַׁבַּח לִיה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּסָלִיק שְׁמָא קְדִישָׁא
בְּכוּרְסִיָּיה, בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק נְהוּרָא דִּימָמָא. בְּבִיכּוּל
הוּא עֶבֶד שֵׁם מִמָּשׁ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כד) וַיִּקְוֹב
בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּבְגִין כֹּךְ
וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל דָּא וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב, וְאִי
אַתּוֹן תִּשְׁתַּדְּלוֹן לְמַעַבְדַּא לֹזֵן, לְאַתְתַּקְנָא שְׁמָא
קְדִישָׁא בְּדָקָא יָאוּת, כֹּל אֵינּוֹן בְּרַכָּאן דְּלְעִילָא
יִשְׁתַּבְּחוּן גְּבִיכּוּ בְּתַקּוּנֵיהוֹן בְּדָקָא יָאוּת.

וְנַתַּתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְגו' (ויקרא כו) כֹּל חַד וְחַד,
יִתֵּן חֵילָא דִּילִיָּה עֲלֵיכּוּ. מָאן אֵינּוֹן.
הֵהוּא תְּקוּנָא דְעֶבְדֵּתוֹן דְּהָוָה שְׁמָא קְדִישָׁא

לשון הקודש

בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל.
וּמִשּׁוּם כֹּךְ, וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל זֶה כְּתוּב
וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם, וְאִם אַתֶּם תִּשְׁתַּדְּלוּ
לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, לְהַתְקִין אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
כְּרָאוּי, כֹּל אוֹתָן בְּרַכּוֹת שְׁלִמְעָלָה וּמִצָּאוּ
אַעֲלֵכֶם בְּתַקּוּנֵיהוֹן כְּרָאוּי.

וְנַתַּתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְגו', כֹּל אֶחָד
וְאֶחָד יִתֵּן כַּח עֲלֵיכֶם. מִי הֵם? אוֹתוֹ תְּקוּן

שְׁהִלָּךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וַעֲשֵׂה מִצְוֹת
הַתּוֹרָה וְהִנְהִיג אֶת הַמַּלְכוּת כְּרָאוּי,
בְּבִיכּוּל עֲשֵׂה שֵׁם לְמַעַלָּה, וְלֹא הָיָה מִלָּךְ
בְּעוֹלָם שְׁזָכָה לָזֶה כְּמוֹ דָּוִד, שְׁהִיָּה קָם
בְּחֻצוֹת הַלְלִילָה וְהָיָה מְשַׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁעוּלָה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
בְּכִפָּא, בְּשַׁעְתָּא שְׁעוּלָה הַיּוֹם. בְּבִיכּוּל הוּא
עֲשֵׂה שֵׁם מִמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקְבֹּב

בְּגוֹנוֹנָא דָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ לַעֲשׂוֹת
צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי בִּינוֹן דְּכְתִיב וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ,
אִמְאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֵלָּא מָאן דְּנִטְרִי
אוֹרְחֵי דְּאוֹרֵייתָא, בְּכִיכּוּל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה
וּמִשְׁפָּט. וּמְאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. דָּא קֳדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְיִי לֹון לְבָנֵי נָשָׂא,
דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מוֹשְׁגִיחִין בִּיקָרָא דְּמֵאֲרִיחֹן, מָאן
עָבִיד שְׂמָא קֳדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, הָיִי אִימָא מָאן
דִּיהִיב צְדָקָה לְמַסְכְּנֵי.

תָּא חַיִּי, הָא אוֹקְמוּהָ חָכִי הוּא, דְּמַסְכְּנָא אַחִיד
בֵּיהּ בְּדִינָא, וְכָל מִיכְלִייהוּ בְּדִינָא הוּא, אֲתֵר
דְּאַקְרִי צְדָק, בְּמָה דְּאֵתְ אָמַר (תהלים כב) תִּפְלָה לְעַנִּי
כִּי יַעֲטֹף. תִּפְלָה, דָּא תִּפְלָה שֶׁל יָד, וְאוֹקִימָנָא.
וּמָאן דִּיהִיב לִיהּ צְדָקָה לְמַסְכְּנָא, הוּא עָבִיד
לְעִילָא שְׂמָא קֳדִישָׁא שְׁלִים בְּדָקָא יָאוֹת. בְּגִין

לשון הקודש

יודעים ולא מושגיחים בכבוד רבונם. מי
עושה השם הקדוש בכל יום? הוה אומר,
מי שנותן צדקה לעניים.

בא ראה, הרי פרשוהו כך הוא, שהעני
אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, המקום
שנקרא צדק, כמו שנאמר (תהלים קב)
תפלה לעני כי יעטף. תפלה, זו תפלה
של יד, ובארנו. ומי שנותן צדקה לעני,

שעשיתם של אותו השם הקדוש, כמו זה
כתוב (בראשית יח) ושמרו דרך ה' לעשות
צדקה ומשפט. וכי ביון שכתוב ושמרו
דרך ה', למה לעשות צדקה ומשפט?
אלא מי ששומר דרכי התורה, בכיכול
הוא עושה צדקה ומשפט. ומה זה צדקה
ומשפט? זה הקדוש ברוך הוא. בכה רבי
שמעון ואמר, אוי להם לבני אדם שלא

וְצִדְקָה דָּא אֵילָנָא דְחַיִּי, וְצִדְקָה יְהִיב לְצִדְקָה. וְכֵד
יְהִיב לְצִדְקָה, בְּדִין אֶתְחַבֵּר דָּא בְּדָא, וְשָׂמָא קִדְיִשָּׁא
אֶשְׁתַּבַּח שְׁלִים.

מָאן עָבִיד דָּא אֶתְעָרוּתָא (ד"א דְעָבִיד אֶתְעָרוּתָא
דָּא) דְּלִתְתָּא, וְדָאִי בָּאֵלוּ עָבִיד שְׂמָא
קִדְיִשָּׁא בְּשְׁלִימוֹ. בְּגִוּוֹנָא דְאִיהוּ עָבִיד לְתִתָּא, הָכִי
אֶתְעָר לְעִילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קו) אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרֵי
מִשְׁפָּט עוֹשֶׂה צִדְקָה בְּכָל עֵת. עוֹשֶׂה צִדְקָה, דָּא
קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, בְּבִיבּוּל הוּא עָבִיד לִיהָ.

תָּא חַיִּי, מִסְכְּנָא הָא אֶתְמַר מָאן הוּא אֶתְרִיָּה.
מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִסְכְּנָא לָא אִית לִיהָ
מְדִילִיהָ בְּלוּם, אֶלָּא מַה דִּיהֲבִין לִיהָ וְסִיחָרָא
לָא אִית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ, אֶלָּא מַה דִּיהִיב
לָהּ שְׂמִשָּׁא.

לשון הקודש

זֶה כְּתוּב, (שם קו) אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט
עוֹשֶׂה צִדְקָה בְּכָל עֵת. עוֹשֶׂה צִדְקָה –
זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּבִיבּוּל הוּא
עוֹשֶׂה אוֹתוֹ.

בָּא רָאָה, הָעֵנִי חֲרִי נְתַבָּאָר מִיְהוּ מְקוּמוֹ.
מַה הַטַּעַם? כִּי הָעֵנִי אֵין לוֹ מִשְׁלוֹ בְּלוּם
אֶלָּא מַה שְׁנוּתָנִים לוֹ, וְהִלְבְּנָה אֵין לָהּ
אוֹר מִשְׁלָהּ אֶלָּא מַה שְׁהַשְׁמֵשׁ נֹתֵן לָהּ.

הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַלָּה שֵׁם קְדוֹשׁ שְׁלָם
בְּרָאוּי. כִּי צִדְקָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, וְצִדְקָה
נֹתֵן לְצִדְקָה. וּבִשְׁנוּתָן לְצִדְקָה, אִזּוּ מִתְחַבֵּר
זֶה עִם זֶה, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא שְׁלָם.

כִּי שְׁעוֹשָׂה זֶה הַתְּעוֹרְרוֹת (שְׁעוֹשָׂה
הַתְּעוֹרְרוֹת זֶה) שְׁלֵמָה, בְּוִדָּאִי בָּאֵלוּ עָשָׂה
אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּשְׁלָמוֹת. כְּמוֹ שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה לְמַטָּה, כֵּךְ מִתְעוֹרֵר לְמַעַלָּה. וְעַל

תָּא חַוִּי, אֲמַאי עָנִי חָשׁוּב בַּמֶּת, מָאִי טַעְמָא. בְּגִין
 דִּיהוּא אֲתֵר גָּרִים לִיה, דִּהָא בְּאֲתֵר דִּמּוּתָא
 הוּא שְׂבִיתָ, וּבְגִין כֶּךָ אֲקָרִי מֵת. הֵהוּא דְחַיִּים עָלִיה, ^י
 הוּא יְהִיב לִיה צְדָקָה, אֵילָנָא דְחַיִּי שְׂרִיא עָלֵוי.
 בְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (משלי י) וּצְדָקָה תַצִּיל מִמָּוֶת.
 וּבְגִוּוֹנָא דְעֶבֶד בַּר נָשׁ לְתַתָּא, הָכִי נָמִי עֶבֶד
 לְעִילָא מִמָּשׁ. וּבָאָה חוֹלָקִיָּה דְזָכִי לְמַעְבַּד שְׂמָא
 קַדִּישָׁא לְעִילָא, בְּגִין כֶּךָ צְדָקָה סָלִיק עַל כָּלָא.

וְחַנִּי מַלִּי, צְדָקָה לְשִׁמְיָה. דִּהָא אֲתֵעַר צְדָקָה
 לְצַדִּיק, לְחִבְרָא לֹזֶן בַּחֲדָא, וּלְמַחֲוֵי כָלָא
 שְׂמָא קַדִּישָׁא בְּדָקָא יָאוּת. דִּהָא צַדִּיק, לָא אֲתַתָּקֵן,
 וְלָא אֲשַׁתְּלִים, אֱלָא בְּצְדָקָה. דְּכַתִּיב, (ישעיה
 נד) בְּצְדָקָה תִּבּוֹנְנִי, וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר, וּבְגִין
 כֶּךָ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

לשון הקודש

לְמַעְלָה, מְשׁוּם כֶּךָ הַצְדָּקָה עוֹלָה עַל הַכָּל.
 וְחֻדְבָּרִים הָאֵלֶּה, בְּשֵׁהַצְדָּקָה לְשִׁמְיָה,
 שְׁהָרִי מַעֲזֵר צְדָקָה לְצַדִּיק לְחִבְרָם
 בְּאַחַד, וְשִׁיחִיָּה הַכָּל שֵׁם קָדוֹשׁ בְּרָאוּי.
 שְׁהָרִי צַדִּיק לָא מִתְתָּקֵן וְלָא נִשְׁלָם אֱלָא
 בְּצְדָקָה, שְׂכָתוּב (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּבּוֹנְנִי.
 וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, וּמְשׁוּם כֶּךָ
 וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

בַּא רְאוּה, לְמָה עָנִי חָשׁוּב בַּמֶּת? מָה
 הַטַּעַם? כִּי אוֹתוֹ מְקוֹם גִּוָּרָם לוֹ, שְׁהָרִי
 בְּמְקוֹם הַמּוֹת הוּא מְצוּי, וְלִכֵּן נִקְרָא מֵת.
 אוֹתוֹ שְׁחָם עָלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עַץ
 הַחַיִּים שׁוֹרֶה עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י)
 וּצְדָקָה תַצִּיל מִמָּוֶת. וְכְמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם
 לְמַטָּה, כֶּךָ גַּם הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה מִמָּשׁ.
 אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל הַזִּכּוּכָה לַעֲשׂוֹת שֵׁם קָדוֹשׁ

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׂכֻכְתָּם וְאִין מִחֲרִיד
וְגו'. (ויקרא כ"ו) רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים ד) רִגְזוּ

וְאַל תִּחַטְּאוּ וְגו'. רִגְזוּ וְאַל תִּחַטְּאוּ, הָאִי קָרָא
אוֹקְמוּהָ, דְּבָעֵי בַר נָשׁ לְאַרְגָּזָא יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר
הָרַע, וְשִׁפִּיר. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְרַמְשׁ לִילִיָּא, וְבַר נָשׁ
שָׂכִיב עַל עֲרֻסִיהָ, כַּמָּה גִרְדִּינִי נְמוּסִין מִתַּעֲרִין
בְּעֵלְמָא, וְאִזְלִין וְשִׁאטִּין, וּבְנֵי נָשָׂא בָּעָאן לְאַתְרֵגְזָא
מִקְמִיָּה קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִדְחָלָא מִנִּיהָ, בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּכַּח נַפְשִׁיהָ בְּגִייהָ, וְיִשְׁתַּזְיֵב מִנִּייהָ. וְיִבְעֵי לִיהָ
לְבַר נָשׁ, דְּלֹא יִפִּיק מִנִּייהָ מַלְּהָ בְּפוּמִיָּה. בְּגִין
דְּלֹא יִתַּעַר לָהּ לְגַבִּיָּה, וְלֹא יִשְׁתַּכַּחֲוֹן בְּהִדִּיָּה. הָדָא
הוּא דְכָתִיב אָמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶּם וְדָמוֹ
סָלַח. דְּלֹא יִפִּיק מִנִּייהָ מַלְּהָ בְּפוּמִיָּה.

תָּא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא דְאַשְׁתַּכַּחוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין קָמִי
קֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב, וְנָתַתִּי שְׁלוֹם

לשון הקודש

צְרִיכִים לְהַחֲרִיד מִלִּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּלְפָחוֹד מִמֶּנּוּ, בְּשִׁבְלֵי שְׁלֹא תִמְצָא נַפְשׁוֹ
בְּתוֹכָם וְיִנָּצַל מֵהֶם, וְיִצְטָרֵךְ לוֹ לְבֶן אָדָם
שְׁלֹא יוֹצִיא מִלָּה בְּפִיו מֵהֶם, כְּדֵי שְׁלֹא
יַעֲזֹר אוֹתָם אֵלָיו וְלֹא יִמָּצְאוּ עִמּוֹ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב אָמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶּם
וְדָמוֹ סָלַח. שְׁלֹא יוֹצִיא מֵהֶם דְּבוּר בְּפִיו.
בֹּא רֵאחַ, בְּשַׁעֲתָא שְׁנִמְצָאִים יִשְׂרָאֵל

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׂכֻכְתָּם וְאִין
מִחֲרִיד וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים ד) רִגְזוּ
וְאַל תִּחַטְּאוּ וְגו'. רִגְזוּ וְאַל תִּחַטְּאוּ, פָּסוּק
זֶה פֶּרֶשׁוֹהוּ, שְׁצִירִיד בֶּן אָדָם לְהַרְגִּיז יֵצֵר
טוֹב עַל יֵצֵר הָרַע, וְיִפְּהָ. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא
שְׁיִוֵּרד הַלִּילָה וּבֶן אָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ,
כַּמָּה מְמָנִים עַל הַחֻקִּים מִתַּעֲזָרְרִים
בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוּמְטִים, וּבְנֵי אָדָם

בְּאֶרֶץ. הֵאֵי לְעִילָא. דָּאֲתִי קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא
 לְאַתְחַבְּרָא בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל. בְּרִין וְשִׁכְבַּתָּם וְאִין
 מִחֲרִיד. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן
 הָאֶרֶץ. (דף קי"ד ע"א) דָּא חַיָּה דְּזִינָא בִּישָׁא לְתַתָּא.
 וּמָאִי אִיחִי. אֲנִירַת בֵּת מַחֲלַת, הִיא, וְכָל סִיעָתָא
 דִּילָהּ. הֵאֵי בְּלִילִיָּא. בִּימָמָא, בְּגִי נָשָׂא דָּאֲתוּ
 מִסְטָרָהָ דָּא, הָדָא הוּא דְּכֶתִיב, (ויקרא כ"ו) וְחָרֵב לֹא
 תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, הָא אוֹקְמוּהָ דְּאַפִּילוּ חָרֵב שָׁל
 שְׁלוֹם, בְּגִין פְּרַעָה נְכָה. אָבֵל וְחָרֵב לֹא
 תַעֲבֹר, דָּא סִיעָתָא דִּילָהּ. וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, דְּלֹא
 תִשְׁלֹט בְּאַרְעָא, וְאַפִּילוּ הִעֲבָרָה בְּעֶלְמָא לֹא
 תַעֲבֹר עָלֵיכוּ, וְאַפִּילוּ חָרֵב דִּשְׁאָר עַמּוּן, וְאַפִּילוּ
 בַּר נָשׁ מְזִינָא, לֹא יַעֲבֹר עָלֵיכוּ.

לשון הקודש

לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, הֲרִי פְּרִשְׁוֹה שְׁאֲפִלוּ
 חָרֵב שָׁל שְׁלוֹם, כְּמוֹ פְּרַעָה נְכָה. אָבֵל
 וְחָרֵב לֹא תַעֲבֹר, זֶה הַסִּיעָה שְׁלָה.
 וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, שְׁלֹא תִשְׁלֹט בְּאַרְצָא,
 וְאַפִּילוּ הִעֲבָרָה בְּעֶלְמָא לֹא תַעֲבֹר עָלֵיכֶם,
 וְאַפִּילוּ חָרֵב שָׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וְאַפִּילוּ בֶן
 אָדָם מְזִין לֹא יַעֲבֹר עָלֵיכֶם.

צְדִיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַה
 כְּתוּב? וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצָא. זֶה לְמַעְלָה.
 שְׁבָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְחַבֵּר עִם
 כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. אִז, וְשִׁכְבַּתָּם וְאִין
 מִחֲרִיד. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה
 רָעָה מִן הָאֶרֶץ. זֶה חַיָּה שָׁל מִין רַע לְמַטָּה.
 וּמַה? אֲנִירַת בֵּת מַחֲלַת, הִיא וְכָל
 סִיעָתָהּ. זֶה בְּלִילָהּ. בְּיוֹם, בְּגִי אָדָם
 שְׁבָאִים מַצְדָּה, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ויקרא כו) וְחָרֵב

וְדָא דְרִישׁ יֵאשְׁיָהּ מִלְכָּא, וְאוֹקְמוּהָ דְהוּא אֶתְפִּס
בְּחוּבֵיהּ דִּישְׂרָאֵל. כְּמָה דְכָתִיב, (איכה ד) רוּחַ
אֶפִּינוּ מִשִּׁיחַ יי' נִלְכַּד בְּשָׁחִיתוֹתָם וְגו'. הָכָא אֵית
לְאַסְתָּבְלָא, דְּהָא תַנִּינָן אִי רִישָׁא דְעָמָא הוּא טַב,
כָּל עָמָא מִשְׁתַּזְבֵּן בְּגִינִיָּה. וְאִי רִישָׁא דְעָמָא לֹא
אֶתְבְּשָׁר, כָּל עָמָא אֶתְפָּסָן בְּחוּבֵיהּ. וְהָא יֵאשְׁיָהּ
רִישָׁא דְכַשְׂרָא הָוָה, וְעוֹבְדוֹי מִתְכַּשְּׂרֵן. אֲמַאי
אֶתְפִּס בְּחוּבֵיהּ דִּישְׂרָאֵל.

אֵלָּא עַל דְּלֹא הֵימִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהּ, וְלֹא כָפִית
לָהּ לִישְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכַלְהוּ זַכָּאִין כְּוֹוִתִיָּה.
וְהָוָה אָמַר לִיהּ יִרְמְיָה, וְלֹא הֵימִין בֵּיהּ. וּבְגִין כֶּךָ
אֶתְפִּס בְּחוּבֵיהּ. וְעוֹד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיד נְהוּרָא,
וּבְעֵיָא לְאַסְתָּבְלָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגו'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי,
דָּא שְׂכִינְתָּא. מִשְׁכְּנִי: מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא

לשון הקודש

נִתְפִּס בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל?
אֵלָּא עַל שְׁלֹא הָאֱמִין בִּירְמִיָּהּ וְלֹא
יִסַּר אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁחָשִׁב שְׁכָלָם
צְדִיקִים כְּמוֹתוֹ. וְיִרְמְיָהּ הֵיךְ אָמַר לוֹ,
וְלֹא הָאֱמִין בוֹ, וְלָכֵן נִתְפִּס בַּחֲטָאֵיהֶם.
וְעוֹד, שְׁחִלְכְּנָהּ הִנְמִיכָה אֶת אוֹרָהּ,
וּרְצָתָהּ לְהַסְתֵּם.
וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגו'. וְנִתְתִּי

וְנִתְתִּי וְהָאֵל דְּרִישׁ יֵאשְׁיָהּ הַמְלִיךְ, וּפִרְשׁוּהּ
שְׁהוּא נִתְפִּס בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
שְׁכָתוֹב (איכה ד) רוּחַ אֶפִּינוּ מִשִּׁיחַ ה' נִלְכַּד
בְּשָׁחִיתוֹתָם וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתָּבְלָא, שְׁחָרִי
שְׁנִינִי, אִם רֹאשׁ הָעֵם הוּא טוֹב, כָּל הָעֵם
נִצּוּלִים בְּגִלְלוֹ. וְאִם רֹאשׁ הָעֵם לֹא כַּשְׂרָא,
כָּל הָעֵם נִתְפָּסִים בַּחֲטָאֵי. וְהָרִי יֵאשְׁיָהּ
רֹאשׁ כַּשְׂרָא הֵיךְ וּמַעֲשָׂיו כַּשְׂרִים, לְמָה

אֶת־מִשְׁכְּנָא בְּחוּבֵייהוּ דְיִשְׂרָאֵל. וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי, מִשְׁכְּנִי וְדָאִי. מְתַל לְבַר נָשׁ דְּהוּה רְחִימָא לְאַחֲרָא, אָמַר לִיה וְדָאִי בְּרְחִימוּתָא עֲלָאָה דְאִית לִי גִבָּךְ, בְּעִינָא לְדִיִּירָא עֲמָךְ. אָמַר הֵיךְ אֲנִידַע דְּתִידוּר גִּבְאִי, נָטַל כָּל כְּסוּפָא דְבֵיתִיה, וְאִיתִי לְגִבְיָה, אָמַר הָא מִשְׁכְּנָא לְגִבָּךְ, דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִנָּךְ לְעֵלְמִין.

כִּךְ קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעָא לְדִיִּירָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל, מָה עָבַד, נָטַל כְּסוּפָא דִילִיָּה, וְנָחִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁכְּנָא דִילִי גִבְיִיכוּ, בְּגִין דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִנִּיכוּ לְעֵלְמִין. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַחֵק מִינָן, מִשְׁכְּנָא שָׂבִיק בִּידָן, וְאַנָּן גִּבְרִין הָהוּא כְּסוּפָא דִילִיָּה, מָאן דִּיבְעִי מִשְׁכְּנִיהָ יִיתִי לְדִיִּירָא גִבְנָן בְּגִין כִּךְ וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, מִשְׁכְּנָא אֵתָן בִּידֵיִיכוּ, בְּגִין דְּאִדוּר

לשון הקודש

כִּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְדוּר עִם יִשְׂרָאֵל, מָה עָשָׂה? לָקַח אֶת חֲמֻדָּתוֹ וְהוֹרִיד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לָהֶם: יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה מִשְׁכְּנִי אֶצְלְכֶם כְּדֵי שְׁלֹא אֶפְרַד מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאַף אִף גַּב שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַחַק מֵאֲתָנּוּ, אֵת הַמִּשְׁכּוֹן הַשְּׂאִיר בְּיַדְנּוּ, וְאַנּוּ שׁוֹמְרִים אֶת אוֹתָהּ חֲמֻדָּתוֹ. מִי שִׁירָצָה אֶת מִשְׁכְּנוֹ, יָבֹא לְדוּר אֶצְלָנּוּ. לָכֵן וְנָתַתִּי

מִשְׁכְּנִי – זוּ הַשְּׂכִינָה. מִשְׁכְּנִי – מִשְׁכְּנוֹ, שֶׁהִתְמַשְׁכְּנָה בְּחֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל. וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי, מִשְׁכְּנוֹ בְּוֹדָאִי. מְשָׁל לְבָן אָדָם שֶׁהָיָה אוֹהֵב אֶחָד אַחֶר, אָמַר לוֹ: וְדָאִי כְּאַהֲבָה עֲלִינָה שֵׁישׁ לִי אֵלֶיךָ אֲנִי רוֹצֶה לְדוּר עִמָּךְ. אָמַר, אֵיךְ אֲדַע שֶׁתִּדוּר אֶצְלִי? לָקַח כָּל חֲמֻדַּת בֵּיתוֹ וְהִבִּיא אֵלָיו. אָמַר, הִנֵּה הַמִּשְׁכּוֹן אֶצְלָךְ שְׁלֹא אֶפְרַד מִמָּךְ לְעוֹלָמִים.

עֲמֻכּוֹן. וְאֵף עַל גֵּב דִּישָׁרָאֵל הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא,
מִשְׁכּוֹנָא דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גִבְיֵיהּ, וְלֹא
שָׁבְקוּ לִיהּ לְעֹלְמִין.

וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם, לְפָר נֶשׁ דְּרָחִים לְחֻבְרִיהּ,
וּבָעָא לְדִיּוּרָא עֲמִיהּ, מַה עֶבֶד, נָטַל עֶרְסָא
דִּילִיהּ וְאֵייתִי לְבֵיתֶיהּ. אָמַר דָּא עֶרְסָא דִּילִי
בְּבֵיתִיד, בְּגִין דְּלֹא אֶרְחִיק מִינָךְ, עֶרְסָךְ, וּמֵאֲנָךְ.
כֹּךְ קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם
וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם, הָא עֶרְסָא דִּילִי בְּבֵיתִיכּוֹ,
כִּיּוֹן דְּעֶרְסָא דִּילִי עֲמֻכּוֹן, תִּנְדָּעוֹן דְּלֹא אֶתְפְּרֹשׁ
מִנֵּיכּוֹ, וּבְגִין כֹּךְ וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם.

וְהִתְחַלֵּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהֵייתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים, (ויקרא)
כ"ו) כִּיּוֹן דְּמִשְׁכּוֹנָא דִּילִי גִבְיֵיכּוֹ,
בּוֹדָאי תִּנְדָּעוֹן דְּאֵנָּא אָזִיל עֲמֻכּוֹן, כְּמַה דְּאֵת

לשון הקודש

מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, מִשְׁכּוֹן אֶתֶּן בְּיִדְכֶם כְּדִי
שְׂאֵדוֹר עִמָּכֶם. וְאֵף עַל גֵּב שִׁישְׁרָאֵל כְּעַת
בְּגָלוּת, מִשְׁכּוֹנֵנוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֲצִלָּם, וְלֹא עֲזָבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.
וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם. לְאָדָם שְׂאוּהֵב
אֶת חֲבֵרוֹ וְרוֹצֵה לְדוֹר עֲמוֹ, מַה עֲשֶׂה?
לְקַח מִסֻּתוֹ וְהִבִּיאָהּ לְבֵיתוֹ. אָמַר, זֶה
מִסֻּתִּי בְּבֵיתְךָ כְּדִי שְׁלֹא אֶתְרַחֵק מִמֶּךָ,

מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, וְהֵייתִי לָכֶם
לְאֱלֹהִים. כִּיּוֹן שְׁמִשְׁכְּנִי אֲצִלְכֶם, בּוֹדָאי
תִּנְדָּעוּ שְׂאֵנִי הוֹלֵךְ עִמָּכֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר

אָמַר (דברים כג) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִתְּהִלָּךְ בְּקֶרֶב מַחְנֶיךָ
לְהַצִּילֶךָ וּלְתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחְנֶיךָ קְדוֹשׁ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה, הָיוּ שְׂכִיחֵי לִילִיָּא חַד
בְּכַפֵּר קָרִיב לְיָמָא דְּטַבְרִיָּא, קָמוּ בְּפִלְגוֹת
לִילִיָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה נִימָא בְּמִלִּי
דְּאוֹרֵייתָא דְּאַף עַל גַּב דְּאַנָּן בְּאַתֵּר דָּא, לָא בְּעִינָא
לְאַתְפָּרְשָׁא מֵאִילָנָא דְּחַיִּי.

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת
הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מַחוּץ לַמִּתְּנָה וְגו'. וּמֹשֶׁה
יָקַח אֶת הָאֱהָל, אָמַר. אֵלָּא אָמַר מֹשֶׁה, הוּאִיל
וְיִשְׂרָאֵל קָא מְשַׁקְרִי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְאַחֲלִיפּוּ יִקְרָא דִּילִיָּה, הָא מְשַׁבּוּנָא דִּילִיָּה יְהִיא
בִּידָא דְּמַהֲיָמְנָא, עַד דְּנַחֲמִי בְּמָאן יִשְׁתַּאֲר.

לשון הקודש

מעין החיים.

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שמות לג) וּמֹשֶׁה
יָקַח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מַחוּץ לַמִּתְּנָה
וְגו'. וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֱהָל לְמָה? אֵלָּא
אָמַר מֹשֶׁה, הוּאִיל וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְרִים
בְּקְדוּשַׁת בְּרוּךְ הוּא וְהַחֲלִיפּוּ אֶת כְּבוֹדוֹ,
הָרִי מְשַׁבּוּנֵי יְהוָה בִּידָא שֶׁל נַאֲמָן, עַד
שֶׁנִּרְאָה אֶצֶל מִי יִשְׁאֲר.

(דברים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְּהִלָּךְ בְּקֶרֶב
מַחְנֶיךָ לְהַצִּילֶךָ וּלְתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה
מַחְנֶיךָ קְדוֹשׁ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ מְצוּיִים לִילָה
אֶחָד בְּכַפֵּר קָרִיב לַיָּם טַבְרִיָּה, קָמוּ
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי
יְהוּדָה, נֹאמַר בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂאֵף עַל גַּב
שְׂאֵנֵנוּ בְּמָקוֹם זֶה, לֹא צְרִיכִים לְהַפְרִיד

אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ, אַנְתָּ תִּהְיֶה מְהִימָנָא בֵּין קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׁתָּאֵר מִשְׁכּוֹנָא
בִּידֶךָ בְּהִימָנוּתָא, וְנִחְמִי (דף קי"ד ע"ב) בְּמֵאן יִשְׁתָּאֵר. מַה
כְּתִיב, וְשָׁב אֶל הַמִּחְנָה וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר
לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. מָאִי טַעְמָא לִיהוֹשֻׁעַ בְּגִין
דְּאִיהוּ כְּסִיחָרָא לְגַבֵּי שְׁמַשָּׁא, וְאִיהוּ אֲתַחְזִי לְנִטְרָא
מִשְׁכּוֹנָא. וְעַל דָּא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל.

אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, לֹא
אֲתַחְזִי הָכִי, דִּהָא מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי יְהִיבִית
בִּידֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּאִינוּן חָאבוּ לְגַבְאִי, מִשְׁכּוֹנָא
יְהִי לְגַבֵּייהּ, דִּלָּא יִתְפָּרְשׁוּן מִנִּיהּ. (ס"א דָּלָא אֲתַפְּרֵשׁ
מִנִּיהּ) תִּבְעִי דְּאֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיהּ דִּישְׂרָאֵל, וְלֹא אִיתּוּב
לְגַבֵּייהּ לְעֵלְמִין, אֲלֵא אָתִיב מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי
לְגַבֵּייהּ, וּבְגִינִיָּה לֹא אֲשַׁבּוּק לְהוֹן בְּכָל אֲתֵר.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה,
לֹא רְאוּי כָּךְ, שְׁחֲרִי מִשְׁכּוֹנִי נִתְּנִי
בִּידֵיכֶם. אַף עַל פִּי שְׁחֵם חֲטָאוּ אֲלֵי,
הַמִּשְׁכָּן יִהְיֶה אֲצִלְכֶּם, שְׁלֹא יִפְרְדּוּ מִמֶּנּוּ
(שְׁלֹא יִפְרֹד מֵהֶם). הַתַּרְצָה שְׁאִפְרֹד מִיִּשְׂרָאֵל,
וְלֹא אֲשׁוּב אֲלֵיכֶם לְעוֹלָמִים! אֲלֵא הָשֵׁב
אֶת מִשְׁכּוֹנִי אֲלֵיכֶם, וּבִגְלָלוּ לֹא אֲעֻזֵּב
אוֹתָם בְּכָל מְקוֹם.

אָמַר לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ, אַתָּה תִּהְיֶה חֲנֻאָמֵן בֵּין
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׁתָּאֵר
הַמִּשְׁכָּן בִּידֶךָ בְּנִימָנוּת, וְנִרְאָה אֲצִל מִי
יִשְׂאֵר. מַה כְּתוּב? וְשָׁב אֶל הַמִּחְנָה
וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר לֹא יָמִישׁ
מִתּוֹךְ הָאֹהֶל. מַה הַטַּעַם לִיהוֹשֻׁעַ? מִשּׁוּם
שֶׁהוּא כְּלָכְנָה לְגַבֵּי הַשָּׁמַשׁ, וְהוּא רְאוּי
לְשַׁמֵּר אֶת הַמִּשְׁכָּן, וְעַל זֶה לֹא יָמִישׁ
מִתּוֹךְ הָאֹהֶל.

אֵף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל חָבוּ לְגִבִּיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, הָאֵי מְשֻׁכּוֹנָא דִּילִיָּה לָא שְׂבָקוּ, וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לָא נָטִיל לִיָּה מִבִּינְיָהּ. וְעַל דָּא, בְּכָל
 אֲתֵר דְגַלֵּי יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עֲמָהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב,
 וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם. וְהָא אוֹקְמוּתָּהּ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דְּוָמָה דְּוָדִי לְצָבִי
 אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'. וּבְאִין אֵינוֹן
 יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְמְשֻׁכּוֹנָא דָּא לְמַחְוֵי גִבִּיָּהּ, מִן
 מַלְכָּא עֲלָאָה. דְּאֵף עַל גַּב דְּאֵינוֹן בְּגִלוּתָא, קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אָתִי בְּכָל רִישׁ יְרֵחִי וְשַׁבְּתִי וְזִמְנִי,
 לְאַשְׁגָּחָא עֲלֵיָּהּ, וְלְאַסְתַּכְּלָא בְּחַהּוּא מְשֻׁכּוֹנָא
 דְּאִית לִיָּה גִבִּיָּהּ, דְּאִיהוּ כְּסוּפָא דִּילִיָּה.

לְמַלְכָּא דְּסִרְחָא מְטְרוּנִיתָא, אֶפְקָה מֵהִיכְלִיָּה.
 מָה עֲבֹדַת. נְטִילַת בְּרָה דִּילִיָּה כְּסוּפָא

לשון הקודש

דְּוָדִי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'.
 אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שְׂכָבוּ שְׁמִשְׁכּוֹן זֶה וְיָהִיָּה
 אֶצְלָם מִהַמְּלָךְ הָעֲלִיוֹן. שְׂאֵף עַל גַּב שְׂחָם
 בְּגִלוּת, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּכָל רֹאשׁ
 חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וְזִמְנִים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם,
 וְלְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ מִשְׁכּוֹן שֵׁישׁ לוֹ אֶצְלָם,
 שֶׁהוּא חֲמֻדָּתוֹ.

לְמַלְכָּה שְׁסִרְחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָהּ

אֵף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל חָטְאוּ לְקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, אֵת הַמְשֻׁכּוֹן הַזֶּה שְׁלוֹ הֵם
 לֹא עֲזָבוּ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקֵחַ
 אוֹתוֹ מִבִּינְיָהֶם. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם
 שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עֲמָהֶם. וְעַל זֶה
 כְּתוּב וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, וְהָרִי
 פְּרֻשׁוֹהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דְּוָמָה

דְּמִלְכָּא, רְחִימָא דִּילִיה. וּבְגִין דְּדַעְתָּא דְּמִלְכָּא
עָלָה, שְׂבָקִיָּה בִּידְהָא. בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק רְעוּתָא
דְּמִלְכָּא, עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרָה, הָוָה סָלִיק
אַגְרִין, וְנָחִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוּתָּלִין, לְאַסְתְּכָּלָא
וּלְאַשְׁגָּחָא בֵּין נֹקְבֵי כּוּתָּלָא עֲלִיָּהוּ, בֵּין דְּחָמֵי
לֹון, שְׂאֲרֵי בָּבִי מֵאַחֲרֵי קוּסְטֵי כּוּתָּלָא, וּלְבַתֵּר
אַזִּיל לִיה.

כֶּךָ יִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב דְּאֵינוֹן נִפְקוּ מֵהִיכְלִיה
דְּמִלְכָּא, הָהוּא מִשְׁכּוֹנָא לָא שְׂבָקוּ, וּבְגִין
דְּרְעוּתָא דְּמִלְכָּא עֲלִיָּהוּ, שְׂבָקִיָּה עֲמָהוֹן. בְּשַׁעְתָּא
דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמִלְכָּא קִדִּישָׁא, עַל מְטְרוֹנִיתָא וְעַל
יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אַגְרִין (מִקְפֵּץ עַל הַגְּבֻעוֹת), נָחִית דְּרָגִין,
וְסָלִיק כּוּתָּלִין, לְאַסְתְּכָּלָא וּלְאַשְׁגָּחָא בֵּין קוּסְטֵי
כּוּתָּלָא עֲלִיָּהוּ. בֵּין דְּחָמֵי לֹון, שְׂאֲרֵי וּבָבִי, הָדָא

לשון הקודש

כֶּךָ יִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב שְׂיַצְאוּ מֵהִיכַל
הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ הַמִּשְׁכּוֹן הֵם לֹא עֲזָבוּ,
וּמִשּׁוּם שְׂרָצוֹן הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם, הַשְּׂאִיר
אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשַׁעַת שְׁעוּלָה רָצוֹן הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא
עוֹלָה עֲלֵיוֹת (מִקְפֵּץ עַל הַגְּבֻעוֹת), יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת,
וְעוֹלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ
בֵּין חֲרָבֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. בֵּין שְׂרֻאָה
אוֹתָם, מִתְחִיל לְבָבוֹת. זֶהוּ שְׂכַתוֹב דּוּמָה

מֵהִיכְלוֹ. מָה עֲשֵׂתָה? לָקַחָה אֶת הַבֵּן
שְׁלוֹ, הַמְּדַת הַמֶּלֶךְ, אֲהוּבֹו. וּמִשּׁוּם
שְׂדַעַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם, הַשְּׂאִירוּ בִּידְהָ.
בְּשַׁעַת שְׁעוּלָה רָצוֹן הַמֶּלֶךְ עַל הַגְּבִירָה
וְעַל בְּנוֹ, הִיָּה עוֹלָה לְעֲלִיּוֹת וְיוֹרֵד
מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהַסְתַּכֵּל
וּלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין נֹקְבֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. בֵּין
שְׂרֻאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְבָבוֹת
מֵאַחֲרֵי חֲרָבֵי הַכְּתָל, וְאַחֲרֵי כֵךְ הוֹלֵךְ לוֹ.

הוא דְּבַתִּיב דְּזֻמָּה דְּדוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֶר הָאֵילִים
לְדַלְגָּא מְבוֹתָלָא לְאִיגָרָא, וּמֵאִיגָרָא לְבוֹתָלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחֲרֵי כְּתִלְנּוּ, בְּבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתִּי
מִדְרָשׁוֹת מִשְׁנֵית מִן הַחֲלוּנוֹת, (דְּנֻדְאֵי בִי כְּנִישְׁתָּא
בְּעִיָּא חֲלוּנוֹת). מִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים, לְאַסְתַּכְּלָא וּלְאַשְׁגָּחָא
עָלֵיהּ. וּבְגִין כֵּן, יִשְׂרָאֵל בָּעוּ לְמַחְדֵּי בְּתָחוּם
יֻמָּא, דְּאִינְהוּ יִדְעֵי דָא, וְאַמְרִי. (תַּהֲלִים קִיח) זֶה הַיּוֹם
עָשָׂה יִי' נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוּ.

וְאַם בְּחֻקֵּי תִמְאָסוּ וְגו'. (וִיקָרָא כו) רַבִּי יוֹסִי
פָּתַח, (מִשְׁלֵי א) מוֹסֵר יִי' בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאַל
תִּקְוֶץ בְּתוֹכָתוֹ. כִּמְה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קֳדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעִי לְאוֹכְתָא לְהוּ,
וּלְדַבְּרָא לְהוּ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּאַבָּא דְּרַחֲמִים לְבְרִיָּה,
וּמִגּוֹ רַחֲמֵי דִילִיָּה לְגַבִּיָּה, שְׂרָבִיטָא בִידֵּיהּ תְּדִיר,
לְדַבְּרָא לִיָּה בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, דְּלֹא יִסְטִי לִימִינָא

לשון הקודש

הַיּוֹם עָשָׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוּ.
וְאַם בְּחֻקֵּי תִמְאָסוּ וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָּתַח,
(מִשְׁלֵי א) מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאַל תִּקְוֶץ
בְּתוֹכָתוֹ. כִּמְה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
תְּקוּדָשׁ בְּרִיךְ הוּא, שְׂתִּקְדֹּשׁ בְּרִיךְ הוּא
רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וּלְהַנְהִיגָם בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, כִּמּוֹ אֵב שְׂאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ
אַהֲבָתוֹ אֵלָיו יֵשׁ בִּידּוֹ שְׂרָבִיט תָּמִיד

דְּדוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֶר הָאֵילִים, לְדַלְגָּא
מִכְּתָל לְעִלְיָה, וּמִעֲלִיָּה לְכַתָּל.
הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחֲרֵי כְּתִלְנּוּ, בְּבִתִּי כְּנִסְיוֹת
וּבְבִתִּי מִדְרָשׁוֹת. מִשְׁנֵית מִן הַחֲלוּנוֹת,
(שְׁבֻדְאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת צִדִּיק חֲלוּנוֹת). מִצִּיץ מִן
הַחֲרָפִים, לְהַסְתַּכְּלָא וּלְהַשְׁגִּיחַ עָלֵיהֶם.
וּלְכֵן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְשַׁמֵּחַ בְּאוֹתוֹ יוֹם,
שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאוֹמְרִים, (תַּהֲלִים קִיח) זֶה

וְלִשְׁמָאלָא. הָדָא הוּא דְבִתִּיב, (משלי ג) כִּי אֵת אֲשֶׁר
יֵאָהֵב יִי' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֵת בֶּן יִרְצֶה. וּמֵאֵן דִּלָּא
רְחִים לִיה קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְסֵאֲנִי לִיה, סְלִיק
מִנִּיה תּוֹכְחָה, סְלִיק מִנִּיה שְׂרָבִיטָא.

בְּתִיב. (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יִי' וְגו', מִגּו'
רְחִימוּתָא דִּילִיה, שְׂרָבִיטָא בִידִיה תְּדִיר,
לְדַבְּרָא לִיה. וְאֵת עֲשׂו שִׁנְאֵתִי, בְּגִין כֶּךָ סְלִיקִית
מִנִּיה שְׂרָבִיטָא, סְלִיקִית מִנִּיה תּוֹכְחָתָא, בְּגִין דִּלָּא
אֶתֵּן לִיה בִּי חוּלְקָא, רְחִיקָא דְנִפְשָׁאִי הוּא. אֲבָל
אֶתֵּן, אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם וְדָאִי. וּבְגִין כֶּךָ, מוֹסֵר יִי' בְּנִי
אֶל תַּמְאָם וְאֶל תַּקּוּץ בְּתוֹכְחָתוֹ. מָאִי וְאֶל תַּקּוּץ.
לֹא תַקּוּצוֹן בִּיה, כִּמְאֵן דְּעָרַק מִגּו גּוֹבִין, דְּאִינוּן
מִילִין כְּגוֹבִין לְגַבִּיה בְּגַרְמִיה.

לשון הקודש

לְהַנְהִיגוּ. וְאֵת עֲשׂו שִׁנְאֵתִי, מִשּׁוּם כֶּךָ
סְלִיקִיתִי מִמֶּנּוּ אֵת הַשְּׂרָבִיט, סְלִיקִיתִי מִמֶּנּוּ
תּוֹכְחָה, כִּדִּי שְׁלֵא אֶתֵּן לוֹ חֶלֶק בִּי. הוּא
רְחוּק נִפְשִׁי, אֲבָל אֶתֵּם – אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם
וְדָאִי. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, מוֹסֵר ה' בְּנִי אֶל תַּמְאָם
וְאֶל תַּקּוּץ בְּתוֹכְחָתוֹ. מַה זֶה וְאֶל תַּקּוּץ?
כִּמּוּ מִי שְׂבוּרָתָא מִתּוֹךְ קוּצִים, שְׂאוּתָם
דְּבוּרִים כִּמּוּ קוּצִים אֵלָיו בְּעֶצְמוֹ.

לְהַנְהִיגוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא יִסְטָה לְיָמִין
וְלִשְׁמָאל. זֶהוּ שְׂבָתוֹב (שם) כִּי אֵת אֲשֶׁר
יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֵת בֶּן יִרְצֶה. וּמִי
שְׁלֵא אוֹהֵב אֵת הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
יִשְׁנֵא אוֹתוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ תּוֹכְחָה,
וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אֵת הַשְּׂרָבִיט.

כְּתוֹב (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'
וְגו'. מִתּוֹךְ אֶהְבֵּתוֹ יֵשׁ בִּידוֹ תְּמִיד שְׂרָבִיט

תָּא חַי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְעָר צֶדֶק בְּדִינוּי. כְּמָה סְטִירִי
 טְהִירִין, מִתְעָרִין מִימִינָא וּמִשְׁמָאלָא, כְּמָה
 שְׂרָבִיטִין נָפְקִין, מִנְהוֹן שְׂרָבִיטִי אִשָּׁא, שְׂרָבִיטִי
 גּוֹמְרִין, שְׂרָבִיטִי שְׁלֵהוּבָא, כְּלָהוּ נָפְקִין וּמִתְעָרִין
 בְּעֵלְמָא, וְלָקֵאן לְבָנֵי נָשָׂא. תְּחֻתִּיּהוּ מְמַנֵּן אַחֲרָנִין,
 מְאִירִי טַפְסִין, מְמַנֵּן דְּאַרְבַּעִין חֹסֶר חֵד. שְׂאֲטִין
 וְנִחְתִּין, לָקֵאן וְסִלְקִין, וְנִטְלִין רְשׁוּתָא, עֵיילִין (דף קט"ו
 ע"א) בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, מְצַבְעִין טַפְסִי, וְנוֹרָא
 דְּדָלִיק אֶתְחַבֵּר בְּהוּ, נָפְקִי גּוֹמְרִין וְשְׂאֲטִין וְנִחְתִּין,
 וְאַשְׁתַּבְּחוּ לְקַבְּלִיהוֹן דְּבָנֵי נָשָׂא. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב,
 וַיִּסְפְּתִי לַיִּסְרָה אֶתְכֶם אֶתֵּן לְמֵאֲרִיהוֹן דְּדִינָא,
 תּוֹסַפֶּת עַל דִּינָא דְלַהוֹן.

כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ח) לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד
 אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. מָאִי לֹא אוֹסִיף.

לשון הקודש

לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, מְצַבְעִים צוּרוֹת, וְאַשְׁ
 שְׂדוּלְקַת מִתְחַבֵּרַת עִמָּהֶם, יוֹצֵאִים
 הַגְּחָלִים וּמְשׁוּטְטִים וַיּוֹרְדִים, וְנִמְצָאִים
 כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם. וְהֵינּוּ מַה שְׂכַתּוֹב,
 וַיִּסְפְּתִי לַיִּסְרָה אֶתְכֶם. אֶתֵּן לְבַעְלֵי הַדִּין
 תּוֹסַפֶּת עַל הַדִּין שְׁלָהֶם.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית ח) לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל
 עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. מַה זֶה
 לֹא אֶסֶף? לֹא אֶתֵּן תּוֹסַפֶּת לְבַעְלֵי דִין

בְּאִי רָאָה, בְּשַׁעֲהַ שְׁמִתְעוֹרֵר צֶדֶק בְּדִינוּי,
 כְּמָה צִדְדֵי רוּחוֹת מִתְעוֹרְרִים מִימִין
 וּמִשְׁמָאל, כְּמָה שְׂרָבִיטִים יוֹצֵאִים, מִהֶם
 שְׂרָבִיטִי אִשָּׁא, שְׂרָבִיטִי גְחָלִים, שְׂרָבִיטִי
 שְׁלֵהבָת, כֻּלָּם יוֹצֵאִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם
 וּמַלְקִים בְּנֵי אָדָם. תְּחֻתִּיהֶם מְמַנִּים
 אַחֲרֵיהֶם, בְּעַלֵּי חֲבֵלָה, מְמַנִּים שֶׁל
 אַרְבַּעִים חֹסֶר אַחַת. מְשׁוּטְטִים וַיּוֹרְדִים,
 מַלְקִים וְעוֹלִים וְנוֹטְלִים רְשׁוּת, נִכְנָסִים

לֹא אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת לְמֵאֲרִי דִּינָא לְשִׁיפָּאָה עֲלִמָּא,
אֶלֹא תּוֹסֶפֶת כְּגִוּוֹנָא דִּיכִיל עֲלִמָּא לְמַסְבֵּל. וְעַל דָּא
וַיִּסְפְּתִי, אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת וְדָאִי.

תּוֹסֶפֶת אֲמַאי. בְּגִין לְיִסְרָה אֶתְכֶם שְׁבַע עַל
חַטֵּאתֵיכֶם. שְׁבַע, וְהָא קָדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אִי גָבִי הֵהוּא דִּילִיָּה לָא יְכִיל עֲלִמָּא לְמַסְבֵּל
אַפִּילוּ רַגְעָא חָדָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קל) אִם
עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהוָה מִי יַעֲמֹד, וְאֵת אֲמַרְתָּ שְׁבַע
עַל חַטֵּאתֵיכֶם.

אֶלֹא מַה תִּלְמֹד לֹמַר שְׁבַע. אֶלֹא הָא שְׁבַע
לְקַבְּלֵיכֶם. וּמַאי אִיְהִי. דָּא שְׁמִיטָה, דְּאִיְהִי
שְׁבַע, דְּאֶקְרִי שְׁבַע, בְּמַה דְּאֵת אָמַר, (דברים טו) מִקֵּץ
שְׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִיטָה. וְעַל דָּא שְׁבַע עַל
חַטֵּאתֵיכֶם, וְאֶקְרִי שְׁבַע, וְאֶקְרִי בֵּת שְׁבַע. מַה בֵּין

לשון הקודש

אֲדִנִּי מִי יַעֲמֹד, וְאֵתָה אֲמַרְתָּ שְׁבַע עַל
חַטֵּאתֵיכֶם?!

אֶלֹא מַה תִּלְמֹד לֹמַר שְׁבַע? אֶלֹא הֲרִי
שְׁבַע כְּגִוּוֹנָכֶם, וּמִי הִיא? זֶה שְׁמִיטָה, שְׁהִיא
שְׁבַע, שְׁנִקְרָאת שְׁבַע, כְּמוֹ שְׁנִקְרָאת (דברים
טו) מִקֵּץ שְׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִיטָה. וְעַל זֶה
שְׁבַע עַל חַטֵּאתֵיכֶם, וְשְׁנִקְרָאת שְׁבַע,
וְשְׁנִקְרָאת בֵּת שְׁבַע. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֶלֹא

לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם, אֶלֹא תּוֹסֶפֶת כְּמוֹ
שְׁהָעוֹלָם יְכוּל לְסַבֵּל. וְעַל זֶה וַיִּסְפְּתִי,
אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת וְדָאִי.

לְמַה תּוֹסֶפֶת? כְּדִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שְׁבַע
עַל חַטֵּאתֵיכֶם. שְׁבַע? וְחֲרִי הַקְדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אִם גּוֹבֵה אֶת שְׁלוֹ, אִין
הָעוֹלָם יְכוּל לְסַבֵּל אֶפְלוּ רַגַע אַחֵר, וְהוּ
שְׁכַתוֹב (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהוָה

הַי לְהָאִי. אֶלָּא שְׁבַע בְּלַחֲזָהָא, לְמַעַבְדַּ שְׁמִיטָה, וְלְמַעַבְדַּ דִּינִין, לְאַפְקָא חִירוֹ דְּכֻלָּא בָּהּ. בֵּת שְׁבַע אֶקְרִי, דְּאֵתְחַבֵּר בְּאַחֲרָא בְּחֻדָּא, לְאַנְהָרָא, לְמִשְׁלַט בְּמַלְכוּתָא, לְאוּדְעָא מַלְכוּתָא בְּאַרְעָא וּבְכֻלָּא, בֵּת שְׁבַע אֶקְרִי. כְּתִיב, (בראשית כו) עַל בֶּן שָׁם הָעִיר בְּאֶר שְׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה. בְּאֶר שְׁבַע, בְּאַרְחָ דְּיִצְחָק הוּא, וְכֻלָּא חַד מִלָּה הוּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם, עַל יָדָא דְּמִמֶּנּוּ אַחֲרֵינִין, בְּמָה דְּאוּקְמוּנָהּ. אֶף אֲנִי, הָא אֲנָא אֶתְעַר לְקַבְּלֵיכוֹ. הָא שְׁבַע, לְאַתְעָרָא עַלֵיכוֹ.

תָּא חַוִּי, רְחִימוּתָא עֲלָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בִּישְׂרָאֵל, לְמַלְכָּא דְּחָוָה לִיה בֶּר יַחֲדָאִי, וְחָוָה חַטִּי קַמִּי מַלְכָּא, יוֹמָא חַד סָרַח קַמִּי מַלְכָּא,

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם, עַל יְדֵי מַמְנִים אַחֲרִים, כְּמוֹ שְׁבָאוֹהָ. אֶף אֲנִי, הָרִינִי מִתְעוֹרֵר בְּגִנְדְּכֶם, וְהָרִי שְׁבַע לְהִתְעוֹרֵר עֲלֵיכֶם.

בָּא רָאָה אֶת הָאֱהָבָה הָעֲלִיזָה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ בֶּן יַחֲדָאִי, וְהִיָּה חוּטָא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. יוֹם

שְׁבַע לְבִדְדָה, לַעֲשׂוֹת שְׁמִיטָה וְלַעֲשׂוֹת דִּינִים, לְהוֹצִיא חֲרוּת, שְׁחַבֵּל בָּהּ. נִקְרְאָת בֵּת שְׁבַע, שְׁהִתְחַבְּרָה עִם אַחֵר בְּאַחֵר, לְהֵאִיר, לְשִׁלַּט בְּמַלְכוּת, לְהוֹדִיעַ הַמַּלְכוּת בְּאַרְצָא וּבְכָל, בֵּת שְׁבַע נִקְרְאָת. כְּתוּב, עַל בֶּן שָׁם הָעִיר בְּאֶר שְׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה. בְּאֶר שְׁבַע, בְּאֶרֶץ שֶׁל יִצְחָק הִיא, וְהַבֵּל הוּא דְּבֶר אַחֵר.

אָמַר מִלְכָּא, כָּל הָיִי יוֹמִין אֱלֻקִּינָא לָךְ, וְלֹא קִבְּלָתָּ.
מִכָּאן וְאֵילָךְ חָמִי מָאִי אַעֲבִיד לָךְ, אִי אַתָּרִיד לָךְ
מִן אֶרֶעָא, וְאַפִּיק לָךְ מִמַּלְכוּתָא, דִּילְמָא יְקוּמוּן
עָלֶיךָ דּוּבֵי חֻקְלָא, אוּ וְאַבֵּי חֻקְלָא, אוּ לְסֻטִּין,
וַיַּעֲבְרוּן לָךְ מַעֲלָמָא. מַה אַעֲבִיד. אֵלֹא אָנָּא וְאַנְתָּ
נִיפּוּק מֵאֶרֶעָא.

כִּךְ אָף אָנִי, אָנָּא וְאַנְתָּ נִיפּוּק מֵאֶרֶעָא (אָף אָנָּא וְאַנְתָּ
נִיפּוּק בְּגִלּוּתָא וְנִיפּוּק בְּחֻדָּא). כִּךְ אָמַר קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא,
יִשְׂרָאֵל מַה אַעֲבִיד לָבוֹ, הָא אֱלֻקִּינָא לָבוֹ, וְלֹא
אַרְבִּיתוּ אוֹדְנִיכּוֹ, הָא אֵייתִינָא עֲלִיכּוֹ מֵאֲרִי
תְּרִיסִין, מֵאֲרִי טַפְסִין, לְאַלְקָאָה לָבוֹן, וְלֹא
שְׁמַעְתּוֹן. אִי אַפִּיק לָבוֹ מֵאֶרֶעָא לְחוּדְכוֹן, דְּחִילָנָא
עֲלִיכּוֹ מִפְּמָה דּוּבִין, מִפְּמָה וְאַבִּין, דִּיקוּמוּן עֲלִיכּוֹ,
וַיַּעֲבְרוּן לָבוֹ מַעֲלָמָא. אַבְּל מַה אַעֲבִיד לָבוֹן, אֵלֹא
אָנָּא וְאַתּוֹן נִיפּוּק מֵאֶרֶעָא, וְנִיפּוּק בְּגִלּוּתָא.

לשון הקודש

כִּךְ אָף אָנִי, אָנִי וְאַתָּה נִצָּא מִן הָאָרֶץ
וְאָף אָנִי וְאַתָּה נִלָּךְ בְּגִלּוּת וְנִצָּא יְחֻדָּא. כִּךְ אָמַר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, מַה אַעֲשֶׂה לָכֶם?
חֲרֵי הַלְקִיתִי אֶתְכֶם וְלֹא הִרְבַּנְתֶּם
אֲזִיכֶם. חֲרֵי הִבְאִיתִי עֲלֵיכֶם בְּעֲלֵי
מִגְנִים, בְּעֲלֵי חֲפָלָה, לְהַלְקוֹת אֶתְכֶם,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם. אִם אוֹצִיא אֶתְכֶם מִן
הָאָרֶץ לְבִדְכֶם, אָנִי פּוֹחֵד עֲלֵיכֶם מִפְּמָה

אֶחָד סָרַח לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אָמַר הַמֶּלֶךְ: כָּל
הַיָּמִים הִלָּלוּ הַלְקִיתִי אוֹתָךְ וְלֹא קִבְּלָתָּ.
מִכָּאן וְאֵילָךְ רָאָה מָה אַעֲשֶׂה לָךְ; אִם
אֶנְרֵשׁ אוֹתָךְ מִן הָאָרֶץ וְאוֹצִיא אוֹתָךְ מִן
הַמַּלְכוּת, אוֹלִי יְקוּמוּ עֲלֶיךָ דְּבֵי הַשְׂדֵּה,
אוּ וְאַבֵּי הַשְׂדֵּה, אוּ לְסֻטִּים, וַיַּעֲבִירוּ
אוֹתָךְ מִן הָעוֹלָם. מַה אַעֲשֶׂה? אֵלֹא אָנִי
וְאַתָּה נִצָּא מִן הָאָרֶץ.

הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם לְמַחֵךְ בְּגִלוּתָא.
 וְאִי תִימְרוּן דְּאֶשְׁבּוֹק לְכוּן, אַף אֲנִי עִמָּכוֹן.
 שְׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם, דָּא שְׁבַע דִּיתְתָּרְךָ עִמָּכוֹן,
 וְאַמַּאי. עַל חַטֹּאתֵיכֶם. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה
 א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שָׁלַח אֶמְכֶם. אָמַר קֳדָשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, אֶתוֹן גְּרַמְתוֹן, דְּאֵנָּא וְאֶתוֹן לָא גִידוּר (ס"א
 בְּאֶרְעָא) בְּעֶלְמָא (נ"א גְּטָרוֹד (ס"א מְאֶרְעָא) מְעֶלְמָא). הָא
 מְטְרוֹנִיתָא נִפְקַת מִחִיכְלָה עִמָּכוֹן, הָא אֶתְחַרַּב
 כְּלָא, חִיכְלָא דִילִי וְדִלְכוֹן אֶתְחַרַּב. דְּהָא לְמִלְכָּא
 לָא אֶתְחַזִּי חִיכְלָא, אֶלָּא כִּד אִיהוּ עֵייל עִם
 מְטְרוֹנִיתָא. וְחֻדְוָה דְּמִלְכָּא לָא אֶשְׁתַּבַּח.

אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל בְּחִיכְלָא דְּמְטְרוֹנִיתָא,
 וְאֶשְׁתַּבַּח בְּרַחָא עֲמָה בְּחִיכְלָא, חֻדְאֵן
 כְּלָהוּ בְּחֻדְא. הַשְׁתָּא דְּלָא אֶשְׁתַּבַּחוּ בְּרָא

לשון הקודש

אֶמְכֶם. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֶתֶם
 גְּרַמְתֶּם שְׂאֵנִי וְאֶתֶם לָא גִידוּר (בְּאֶרְצָא)
 בְּעוֹלָם (גְּטָרָשׁ (מְהֶאֱרָץ) מִהֶעוֹלָם), הָרִי הַגְּבִירָה
 יֵצֵאָה מִחִיכְלָה עִמָּכֶם. הָרִי הַכֹּל גְּטָרָב,
 הַחִיכֵל שְׁלִי וְשְׁלָכֶם גְּטָרָב. שְׁהָרִי לְמִלְךָ
 לָא רְאוּי חִיכֵל אֶלָּא כְּשֶׁהוּא נִכְנָס עִם
 הַגְּבִירָה. וְשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ אֵינָה נִמְצָאָת.
 אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא שְׁנִכְנָס לְחִיכֵל הַגְּבִירָה,
 וְנִמְצָא בְּנָה עֲמָה בְּחִיכֵל, כְּלָם שְׁמַחִים

דְּבִים, מִכְּמָה וְאֲבִים שְׁיָקוּמוּ עֲלֵיכֶם
 וַיַּעֲבִירוּ אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם. אֲכַל מָה
 אַעֲשֶׂה לָכֶם? אֶלָּא אֲנִי וְאֶתֶם נִצָּא מִן
 הָאֶרֶץ וְנִלְךְ לְגִלוּת.
 זָחִי שְׁכָתוּב וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם, לְלָכַת
 בְּגִלוּת. וְאִם תֹּאמְרוּ שְׂאֵעוּב אֶתְכֶם – אַף
 אֲנִי עִמָּכֶם. שְׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם – זֹו שְׁבַע
 שְׁתַּתְּגַרְשׁ עִמָּכֶם. וְלָמָּה? עַל חַטֹּאתֵיכֶם.
 זָחִי שְׁכָתוּב (ישעיה א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שָׁלַח

וּמִטְרוֹנִיתָא, הָא הֵיכְלָא תְּרִיבָא מְכַלָּא. אֵלָא אֲנָא
 מַה אַעֲבִיד. אִף אֲנָא עִמְכוּן. וְהִשְׁתָּא אִף עַל גַּב
 דְּיִשְׂרָאֵל אֵינְהוּ בְּגֻלוּתָא, קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲשַׁתְּבַח
 עִמְהוֹן, וְלֹא שָׁבִיק לֹון, דְּכַד יִפְקוּן, יִשְׂרָאֵל מִן
 גְּלוּתָא, קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, יְתוּב עִמְהוֹן.
 דְּכַתִּיב, (דברים ל) וְשָׁב יי' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב יי' אֱלֹהֶיךָ
 וְדָאִי. וְהָא אֲתַמַּר.

רְבִי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי חֲזוּ אֲזָלִי בְּאַרְחָא, אַעֲרְעוּ
 בְּהִיָּא מְעַרְתָּא בְּחֻקְלָא. אָמַר רְבִי חֲזִיא
 לְרַבִּי יוֹסִי, הָאִי דְּכַתִּיב, (דברים כח) אֵלֶּה דְּבָרֵי הַבְּרִית
 וְגו', מְלַבֵּד הַבְּרִית. מָאִי דְּבָרֵי הַבְּרִית. דְּבָרֵי
 גְבוּרָה (ס"א הַאֲלֶה) מִיִּבְעֵי לִיָּהּ. אָמַר לִיָּהּ הָא אוֹקְמוּתָא,
 הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
 וְהָא אֲתַמַּר.

לשון הקודש

רְבִי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי חֲזוּ הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ,
 נִפְגְּשׁוּ בְּאוֹתָהּ מְעַרָה בְּשַׁדָּה. אָמַר רְבִי
 חֲזִיא לְרַבִּי יוֹסִי, זֶה שְׁכָתוּב (שם כח) אֵלֶּה
 דְּבָרֵי הַבְּרִית וְגו', מְלַבֵּד הַבְּרִית. מַה זֶה
 דְּבָרֵי הַבְּרִית? דְּבָרֵי גְבוּרָה (הַאֲלֶה) הִיא
 צְרִידָא לְהִיּוֹת! אָמַר לוֹ, הָרִי פְּרִשְׁוֹה, הִלְלוּ
 מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
 וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

בְּאַחֵר. עֲבָשׁוּ שְׂאִין נִמְצְאִים הֵבֵן עִם
 הַגְּבִירָה, הָרִי הֵיכְלָא חֲרִב מְהֵבֵל. אֵלָא
 אֲנִי מַה אַעֲשֶׂה? אִף אֲנִי עִמְכֶּם. וְעֲבָשׁוּ,
 אִף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּגֻלוּת, הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם וְלֹא עֲזָב אוֹתָם.
 שְׂבָאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת, הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יָשׁוּב עִמָּם, שְׁכָתוּב (דברים ל)
 וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ וְדָאִי,
 וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

תָּא חַיִּי, אֱלִין וְאֱלִין דְּבָרֵי הַבְּרִית הָיוּ, (דף קט"ו ע"ב) **דְּאָף עַל גַּב דְּמַפֵּי הַגְּבוּרָה הָיוּ מַלְיָן.**
מַלֵּי בְרִית הָיוּ, דְּהָא טַב וּבִישׁ בֵּיהּ תַּלְיָין. טַב
דְּאִתִּי מַצְדִּיק. בִּישׁ דְּאִתִּי מִן דִּינָא. דִּינָא, מֵאַתֵּר
דְּדִינָא, וְחֵינּוּ צֶדֶק. וְצִדִּיק וְצֶדֶק בְּרִית אֵינּוּן, בְּרִית
אֶקְרוּן. וְעַל דָּא, מַלְיָן אֱלִין, מַלֵּי בְרִית אֵינּוּן.
וְקָשִׁיר בְּרִית בַּחֲדָא. וּבִגְיֵי כַּךְ זָכוֹר וְשָׁמּוֹר, קָשִׁיר
בַּחֲדָא. זָכוֹר בְּיוֹם, שָׁמּוֹר בַּלֵּילָהּ. הָא בְּרִית בַּחֲדָא,
וּבִגְיֵן כַּךְ בְּרִית וְדָאִי, דְּבָרֵי הַבְּרִית נִינְהוּ. וּבְכָל
אַתֵּר בְּרִית בְּאַתֵּר דָּא אִיהוּ.

אָמַר רַבִּי חַיָּא, וְדָאִי הָכִי הוּא, וּבִגְיֵן כַּךְ שֵׁשֶׁת
דְּאִיהוּ זָכוֹר וְשָׁמּוֹר, אֶקְרִי בְּרִית.
דְּכַתִּיב, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת
לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם. וְכֹלֵא מִלָּה
חַד, וְאַתֵּר דָּא, אֶקְרִי בְּרִית בְּכָל אַתֵּר.

לשון הקודש

וְשָׁמּוֹר קְשׁוּרִים בְּאַחַד. זָכוֹר בְּיוֹם, שָׁמּוֹר
 בַּלֵּילָהּ. הָרִי בְרִית בְּאַחַד, וּמִשׁוּם כַּךְ
 בְּרִית וְדָאִי, דְּבָרֵי הַבְּרִית הֵם. וּבְכָל
 מְקוֹם הַבְּרִית הִיא בְּמְקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי חַיָּא, וְדָאִי כַּךְ זֶה, וּמִשׁוּם כַּךְ
 שַׁבָּת, שֶׁהִיא זָכוֹר וְשָׁמּוֹר, נִקְרָאת בְּרִית,
 שְׁכַתּוֹב (שמות לח) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
 הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית

בְּאֵה, אֵלֶּה וְאֵלֶּה הָיוּ דְּבָרֵי הַבְּרִית.
 שְׁאָף עַל גַּב שְׁהַדְּבָרִים הָיוּ מִפֵּי הַגְּבוּרָה
 – דְּבָרֵי בְרִית הָיוּ, שְׁהָרִי טוֹב וְרַע
 תְּלוּיִים בּוֹ. הַטּוֹב שְׁבָא מַצְדִּיק, וְהָרַע
 שְׁבָא מִן הַדִּין. הַדִּין מִמְּקוֹם הַדִּין, וְחֵינּוּ
 צֶדֶק. וְצִדִּיק וְצֶדֶק הֵם בְּרִית, וְנִקְרָאִים
 בְּרִית. וְלִבְנֵי מַלְיָן אֵלּוּ דְּבָרֵי בְרִית הֵן,
 וְקָשִׁיר הַבְּרִית בְּאַחַד. וּמִשׁוּם כַּךְ זָכוֹר

תֵּא חַוִּי, כְּתִיב וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצִי, הוּא יְסוֹד,
 דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְאַרְעָא, שְׁלָמָא דְבֵיתָא,
 שְׁלָמָא דְעַלְמָא. וַיִּפְרֹתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע. מָאִי
 ז'. דָּא צִדְקָא. הָא וַדַּאי בְּרִית, וּבִגִּין כֶּךָ דְּבִרִי
 הַבְּרִית נִינְהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב. (ויקרא כ"ו) וַאֲף גַם זֹאת בְּהִיּוֹתָם
 בְּאַרְצִי אִיבִיחֶם וְגו'. וַאֲף גַם זֹאת, וַאֲף, כְּמַה
 דְּאֵת אָמַר, אֶף אֲנִי. גַם, לְרַבּוֹת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
 דְּאֶקְרִי זֹאת, דְּלֹא שְׁבַקְתָּ לֹון לְעַלְמִין. בְּהִיּוֹתָם
 בְּאַרְצִי אִיבִיחֶם, בְּהִיּוֹתָם כְּלָא כְּחָדָא. לֹא מְאֶסְתִּים
 וְלֹא גַעְלָתִים כְּגִין דְּלֹא אֶתְחַבֵּר בְּהוּ. לְהַפֵּר בְּרִיתִי
 אֲתֶם, דְּאִי לָא אֶפְרוֹק לְהוּ, הָא בְּרִיתִי פְּלִיג, וּבִגִּין
 כֶּךָ לְהַפֵּר בְּרִיתִי אֲתֶם.

לשון הקודש

בעולם. והכל דבר אחד, והמקום הזה
 נקרא ברית בכל מקום.
 בא ראה, כתוב ונתתי שלום בארץ,
 הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום
 הבית, שלום העולם. ויפרתי אתכם
 אף אני שבע. מה זה שבע? זה צדק.
 הרי ודאי הברית, ומשום כך דברי
 הברית הם.
 אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת
 בארץ איביחם וגו'. ואף גם זאת,
 לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת,
 שלא עזבת אותם לעולמים. בהיותם
 בארץ איביחם – בהיותם הכל באחד.
 לא מאסתי ולא געלתי – כדי שלא
 אתחבר עמם. להפיר בריתי אתם – שאם
 לא אפדה אותם, הרי בריתי מתחלקת.
 ומשום כך, להפיר בריתי אתם.

אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת
 בארץ איביחם וגו'. ואף גם זאת,
 לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת,
 שלא עזבת אותם לעולמים. בהיותם
 בארץ איביחם – בהיותם הכל באחד.
 לא מאסתי ולא געלתי – כדי שלא
 אתחבר עמם. להפיר בריתי אתם – שאם
 לא אפדה אותם, הרי בריתי מתחלקת.
 ומשום כך, להפיר בריתי אתם.

אָמַר רַבִּי חֵיָא, אֲנָא שְׁמַעְנָא מְלָה חֲדָתָא, דְּאָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים
 לְבַלְתָּם, לֹא הִבִּיתִים וְלֹא הִרְגִיתִים לְבַלּוֹתָם מִיבְעִי
 לִיה. אֶלָּא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים, מָאן דְּסָאֲנִי
 לְאַחֲרָא מָאִים הוּא לְקַבְּלִיה, וְגַעְלָא הוּא בְּגִיעוּלָא
 קַמִּיה. אֲבָל הָכָא, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים. מָאִי
 טַעְמָא. בְּגִין דְּחִבִּיבוּתָא דְּנַפְשָׁאֵי בִינִייהוּ. וּבְגִינָה
 בְּלָחוּ חִבִּיבִין גַּבְאֵי, הָדָא הוּא דְּכָתִיב לְבַלְתָּם.
 לְבַלְתָּם כְּתִיב, חֶסֶד וִי"ו, בְּגִינָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַעְלָתִים, בְּגִין דְּאִיהִי רַחֲמִיתָא דְּנַפְשָׁאֵי, רַחֲמוּתָא
 דִּילִי גַבְהָא.

לְבַר נָשׁ דְּרַחֲמִים אֶתְתָּא, וְהָיוּ דִּיִּירָא בְּשׁוּקָא
 דְּבוּרְסָקִי, אִי לֹא הָיוּ הֵיא תַמָּן, לֹא עָיִל
 בָּהּ לְעֵלְמִין. כִּיּוֹן דְּהֵיא תַמָּן, דְּמִי בְּעִינֵי בְּשׁוּקָא
 דְּרוּכְלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעֵלְמִין טָבִין אֲשֶׁתִּכְחוּ תַמָּן.

לשון הקודש

נַפְשֵׁי בִינִיָּהֶם, וּבְגַלְלָה פְּלִם חִבִּיבִים
 עֲבוּרִי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְבַלְתָּם. לְבַלְתָּם
 כְּתוּב, חֶסֶד וִי"ו, בְּגַלְלָה לֹא מְאַסְתִּים
 וְלֹא גַעְלָתִים, מְשׁוּם שֶׁהִיא אֲהַבַת נַפְשֵׁי,
 אֲהַבַתִּי אֶעֱלֶה.

לְאָדָם שְׂאוֹהֵב אִשָּׁה, וְהִיתָה נָרָה בְּשׁוּק
 שֶׁל בּוּרְסָקִים, אִם הִיא לֹא הִיתָה שֵׁם, לֹא
 הָיָה נִכְנָס לְשֵׁם לְעוֹלָמִים. כִּיּוֹן שֶׁהִיא

אָמַר רַבִּי חֵיָא, אֲנִי שְׁמַעְתִּי דְּבַר חֲדָשׁ,
 שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַעְלָתִים לְבַלְתָּם, לֹא הִבִּיתִים וְלֹא
 הִרְגִיתִים לְבַלְתָּם הֲיָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אֶלָּא
 לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים – מִי שֶׁשּׁוֹנֵא
 מִישָׁהוּ אַחֵר, הוּא מָאוּס בְּגִנְדוֹ, וּמִגְעִיל
 בְּגַעַל לְפָנָיו. אֲבָל כָּאן, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַעְלָתִים. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁחִבִּיבוּת

אוֹף הָכָא, וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אֲבִיהֶם,
 דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְבוֹרְסָקִי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַּעְלָתִים. וְאַמַּאי. לְכַלְתָּם. בְּגִין כַּלְתָּם, דְּאַנָּא
 רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְנִפְשָׁאִי, דְּשִׁרְיָא
 תַּמָּן, וְדָמִי עָלִי כְּכֹל רִיחִין טָבָאן דְּעֵלְמָא, בְּגִין
 הֵהִיא כָּלָה דְּבַגְנוּיָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֱלֹהִי לֹא
 אֶתִּינָא הָכָא, אֱלָא לְמִשְׁמַע מַלְּה דָּא דִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן
 יִכְבֵּד אָב, בְּמָה דְּאֵת אָמַר (שמות כ) כִּבֵּד אֶת
 אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכָלָא וּמִשְׁתִּיָּא
 וּבְכָלָא. הֵאִי בְּחִינֵי דְּאֶתְחִיב בֵּיהּ. בְּתַר דְּמִית, אִי
 תִּיכָא הָא פִּטוֹר מִנִּיהּ הוּא, לֹא הָכִי. דְּאַף עַל גַּב
 דְּמִית, אֶתְחִיב בִּיקָרִיָּה יִתִּיר, דְּכֻתִּיב כִּבֵּד אֶת
 אָבִיךָ. דְּאִי הֵהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאַרְחַ תִּקְלָא, וְדָאִי
 מְבַזָּה לְאַבּוּי הוּא, וְדָאִי עֶבֶד לִיהּ קִלְנָא.

לשון הקודש

שָׁם, דּוֹמָה בְּעִינָיו כְּמוֹ שׁוּק שֶׁל רוֹבְלִים, שְׁכַל הַרְיָחוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת טוֹבִים נִמְצְאִים שָׁם.

אַף כָּאן, וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אֲבִיהֶם, שֶׁהוּא שׁוּק שֶׁל בּוֹרְסָקִים, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים, וְלָמָּה? לְכַלְתָּם. בְּשִׁבִּיל כַּלְתָּם, שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא אֲהוּבַת נִפְשִׁי, שֶׁשׁוֹרָה שָׁם, וְדוֹמָה עָלִי כְּמוֹ כָּל הַרְיָחוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם

מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַכֹּלָה שְׁפָתוֹכֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֱלֹהִי לֹא כָּאֵנוּ לְכָאן אֱלָא לְשִׁמְעָא אֶת זֶה – דִּי לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יִכְבֵּד אָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וּפְרִשׁוּהָ, כְּמֵאֵכֶל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְכָל. זֶה בְּחִינֵי שְׁהֶתְחִיב בּוֹ. אַחֵר שְׁמַת, אִם תֹּאמַר הֲרִי הוּא פִּטוֹר מִמֶּנּוּ – לֹא כֵּךְ. שְׂאֵף עַל גַּב

וְאִי הָהוּא בָּרָא אָזִיל בְּאַרְחַ מִיֶּשֶׁר, וְתִקֵּין עוֹבְדוֹי,
וְדָאֵי דָא אֹקִיר לְאֲבוּי, אֹקִיר לִיה בְּהָאֵי
עֲלָמָא גַּבִּי בְּנֵי נָשָׂא, אֹקִיר לִיה בְּהָהוּא עֲלָמָא, גַּבִּי
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עָלֶיהָ,
וְאוֹתִיב לִיה בְּבוֹרְסִיָּא דִּיקָרִיה. וְדָאֵי בֶן יַכְבֵּד אָב.

בְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אֹקִיר לִיה לְאֲבוּי בְּהָאֵי
עֲלָמָא, וּבְהָהוּא עֲלָמָא הִשְׁתָּא אֲסִי שְׂבַחָא
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַרִּין עֲלָמִין, בְּהָאֵי עֲלָמָא, וּבְהָהוּא
עֲלָמָא יִתִּיר מְחִיזִי. דְּזָכָה לְבָנִין קַדִּישִׁין, וְלִגְזֻעִין
קַדִּישִׁין. וּבָאִין אֵינּוֹן צְדִיקִיָּא, דְּזָפֵאן לְבָנִין קַדִּישִׁין,
לִגְזֻעִין קַדִּישִׁין. עָלֵיהּ אֶתְקַרֵּי, (ישעיה סא) כָּל רְאִיָּהֶם
יִפְרֹס בִּי הֵם זֶרַע בִּרְךְ יי' אָמֵן. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂמַכְבֵּד אֶת אָבִיו
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲבָשׁוּ
מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשְׁנֵי
עוֹלָמוֹת – בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם
יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחַיָּיו. שְׂזָכָה לְבָנִים קְדוּשִׁים
וְלִגְזֻעִים קְדוּשִׁים. אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שׁוֹכִים
לְבָנִים קְדוּשִׁים, לִגְזֻעִים קְדוּשִׁים. עָלֵיהֶם
נִקְרָא, כָּל רְאִיָּהֶם יִפְרֹס בִּי הֵם זֶרַע בִּרְךְ
ה'. אָמֵן. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

שְׁמַת, הַתְחִיב בְּכְבוֹדוֹ יוֹתֵר, שְׂכַתוֹב
כְּבֵד אֶת אָבִיו. שְׁאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ
בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָׁת, וְדָאֵי שְׁהוּא מְבֹהָ אֶת
אָבִיו, וְדָאֵי שְׁעוֹשֶׂה לוֹ קָלוֹן.

וְאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה,
וּמִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו, וְדָאֵי שְׁזֶה מְכַבֵּד אֶת
אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֲצֵל
בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם
אֲצֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא חָם עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכִפָּא כְּבוֹדוֹ.

וְדָאֵי בֶן יַכְבֵּד אָב.